

MEANDER

#1

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

jaargang 17 | jan-feb-mrt 2019

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

3 Editoriaal
4 Waarom duizendblad tegen de zon kan
5 De veldtocht
6 De gifkeuken van onze bermen
7 Rauwkost in de berm
8 Cursus Nachtvlinders 2019
8 Paddenstoelenexcursies
11 ‘t Is nog al niet naar de vaantjes, we doen voort !
13 Succesvolle ‘Dag van de trage weg’
14 De Plantenwerkgroep laat zich niet kisten
16 Steenuil: het kan verkeren ...
18 Paddenstoelen: variatie troef !
20 Filmavond: Nieuw-Zeeland
21 Kalender
27 Project vuursalamander
30 Dag van de Natuur
32 Bijzondere vogelwaarnemingen
33 50 jaar geleden, mei ‘68 en meer
36 Tien jaar waarnemingen.be bij VA+

Natuurinbreuken? Bel 09 276 20 00 of natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen.
www.natuurpunt.be

LIDMAATSCHAP

Je wordt lid door 27 euro te storten op rek. BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen of op rek. BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, 09 386 38 95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei: Koen Gintelenberg, Poorterij 15, 9660 Brakel, 055 60 45 21, koen.gintelenberg@telenet.be.

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.
www.vlaamseardennenplus.be

CONTACTPERSONEN

Dirk Criel 055 45 66 10

WEBSITES

www.vlaamseardennenplus.be
www.facebook.com/np.vaplus
issuu.com/vlaamseardennenplus

AFDELINGEN

- **Deinze Zulte**
  Koen Houthoofd 09 328 11 08
  koen.houthoofd@ugent.be
- **Groot Zingem**
  Eddy Van Den Abeele 0474 62 20 52
  ed.vandenabeele@skynet.be
- **Herzele**
  Mieke Dennequin 0473 95 74 02
  Mieke.Dennequin@gdfsuez.com
- **Oudenaarde plus**
  Alexander Van Braeckel 0473 85 45 62
  alexander.tine@telenet.be
- **Ronse**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Schelde-Leie**
  Jacques Vanheuverswyn 09 324 09 42
  jacques.vanheuverswyn@telenet.be
- **Sint-Lievens-Houtem**
  Erwin Declercq 09 282 06 70
  erwin.declercq@hubkaho.be
- **Vlaamse Ardennen**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Zwalmvallei**
  Jan François 09 361 03 00
  jan.francois@telenet.be

KERNEN

- **Rondom Burreken**
  Filip Hebbrecht 055 49 55 63
  filip.hebbrecht@telenet.be
- **Werkgroep Bos t’Ename**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be

WERKGROEPEN

- **Invertebraten (Lampyris)**
  Gerda Achtergaele 055 60 35 09
  g.achtergaele@telenet.be
- **Paddenstoelen**
  Eddy Saveyn 09 380 03 00
  eddy.saveyn@gmail.com
- **Planten**
  Henk Coudenys
  coudenys.henk@belgacom.net
- **Vogels**
  Paul Vandenbulcke 055 49 60 12
  paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
- **Zoogdieren**
  Dirk Criel 0475 45 05 34
  dirkcriel@skynet.be

RESERVATEN MET PROJECTNUMMER

Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:

- **Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen plus 6699**
- **Bois Joly 6625**
  Patrick Alexander
  patrick.alexander@scarlet.be
- **Bos t’Ename-Volkegembos 6121**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be
- **Bovenlopen Zwalm 6142**
  Heidi Demolder 055 42 16 45
  heidi.demolder@inbo.be
- **Burreken 6602**
  Dirk Criel
  dirkcriel@skynet.be
- **Duivenbos 6632**
  De Neve Johan 054 50 18 59
  natuur.herzele@scarlet.be
- **Feelbos-Kalkoven 6185**
  Lucien Vanden Daele 055 38 70 54
- **Grootmeers 6650**
  André Vandecapelle 0498 45 93 42
  andre.vandecapelle@skynet.be
- **Heurnemeersen 6063**
  Gerard Mornie
  gerard.mornie@pandora.be
- **Kordaelbos 6605**
  Lieven Kinds 09 383 71 39
  lieven.kinds@scarlet.be
- **Langemeersen 6076**
  Alexander Van Braeckel
  0473 85 45 62
  alexander.tine@telenet.be
- **Leiemeersen Astene & Bachte 6109**
  Koen Houthoofd 09 328 11 08
  koen.houthoofd@ugent.be
- **Maarkebeekvallei 6670**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Middenloop Zwalm 6160**
  Chris Nuyens
  chris_nuyens@telenet.be
- **Munkbosbeekvallei 6151**
  Laurent Flostroy 0498 67 71 09
  laurent.flostroy@pandora.be
- **Nukerkebos-Bosheide 6641**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Paddenbroek 9401**
  Thijs Lietaer 0473 58 17 14
  thijs.lietaer@telenet.be
- **Parkbos-Uilenbroek 6136**
  Dominiek Decleyre
  dominiek.decleyre@gmail.com
- **Perlinkvallei 6204**
  Vincent Decroock 0498 10 95 39
  vincent.decroock@proximus.be
- **Pyreneeën-Tombele 6667**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Rooigembeekvallei 6669**
  Gunther Groenez 0486 16 74 30
  gunther.groenez@pandora.be
- **Vuilbroek 6126**
  Eddy Saveyn 09 380 03 00
  eddy.saveyn@gmail.com
- **Wijmier 6141**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Vallei van de Zeverenbeek 6082**
  Rik Desmet 09 386 46 63
  desmet.rik1@gmail.com

MEANDER

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen plus.

Redactie

- Jo Buysse 09 385 52 89
  jozef.buysse@scarlet.be
- Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- Norbert Desmet 0494 65 33 91
  desmetnorbert@hotmail.com
- Rik Desmet 09 386 46 63
  desmet.rik1@gmail.com
- Ellis De Vuyst 0479 433 711
  ellis.devuyst@gmail.com

Kalenderverantwoordelijke
Filip Keirse 055 38 78 83
filip.keirse@telenet.be

Verzending Meander
Arsène en Yvette Benoot 09 386 38 95
arsene.benoot@skynet.be

Cover Vuursalamander, Johan Cosijn

Lay-out Something Ellis

Oplage 4000 ex.

Druk Drukkerij Graphius, Gent.
Papier: Cyclusprint 90g 100% kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot.

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Groene hesjes

Mocht het je nog niet zijn opgevallen: Meander zit in een nieuw jasje. Ondertussen zitten we 16 jaargangen ver. Een hele periode waarbij we zouden vergeten dat al die tijd een aantal mensen aan de kar heeft geduwd en getrokken. Onder hen *Jo(zef) Buysse* die niet alleen redactioneel werk maar ook de vormgeving op zich nam. We zijn Jo hiervoor veel dank verschuldigd. Dank die we met niet genoeg woorden kunnen uitdrukken. Want een tijdschriftnummer steeds weer pasklaar maken en tijdig laten verschijnen, is geen sinecure. *Ellis De Vuyst* neemt voortaan de taken van *Jo* over en haar enthousiasme en professionalisme is alvast veelbelovend.

Die veelheid aan jaren valt ook samen met het ontstaan van onze koepelvereniging *Vlaamse Ardennen plus* die de betrachting had de krachten van onze vele afdelingen, kernen en werkgroepen te bundelen. Ook hier is de tijd niet blijven stilstaan. Niettegenstaande enkele tussentijdse dipjes stoomt de boot weer volle kracht vooruit. Twee jaar geleden was er de omvorming naar een vzw in de hoop op officiële erkenning. Die is er tot nog toe niet gekomen maar we varen de goede richting uit.

Mogelijk nog belangrijker is de heropstanding van de *Vlaamse Ardennendag*. Ondanks de succesvolle editie van 2016 haakten nadien al onze partners af omdat voor hen het accent teveel op natuur en landschap lag - nochtans het uitgangspunt bij het ontstaan ervan in 1978. 37 edities hadden we er toen opzitten. Jammer dat ze niet van het tegendeel te overtuigen waren. De organisatie ervan was evenwel te groot geworden om alleen te trekken. De teloorgang van deze ontmoetingsdag werd als een groot verlies ervaren. Het bleef dan ook niet lang stil omtrent dit gebeuren. We beslisten de dag nieuw leven in te blazen door terug naar de basis te gaan en alle poespas achterwege te laten, zodat het voor ons terug hapbaar werd. M.a.w. opnieuw voorjaarswandelingen organiseren verspreid over alle natuurgebieden in de Vlaamse Ardennen met als enige bedoeling de diversiteit en schoonheid ervan te tonen en te laten beleven en tegelijk natuurliefhebbers van binnen en buiten onze streek samen te brengen. Noteer alvast 28 april 2019 in je agenda en schrijf je nu al in voor een georganiseerde groepswandeling. Vrije wandelaars kunnen afzakken naar de Boembekemolen waar zowel in de voor- als de namiddag een wandeling doorheen de Zwalmvallei staat gepland.

Het afgelopen jaar bleven we niet gespaard van interne twisten. Gelukkig niet binnen onze eigen koepel maar wel binnen het geheel van de verenigingswerking. Een ongelukkige evolutie die vroeg om een snel ingrijpen om te vermijden dat dit tot een algehele verdeeldheid binnen de vereniging zou leiden. We bleven als koepel niet bij de pakken zitten en wisten met een motie, met de vraag naar transparantie omtrent dit conflict, het tij te keren. Uiteraard moeten we onze verdienste hierin niet overschatten. Het overtuigde me evenwel dat ook kleine(re) groepen een sturende rol kunnen spelen. Een rol die ook jij als lid en/of vrijwilliger van *Natuurpunt* op jou kan nemen door je zelf een taak binnen onze vereniging toe te eigenen. Dit niet alleen binnen de vereniging zelf maar ook daarbuiten. Het zorgt voor nieuwe en frisse gedachten en voorkomt stagnatie en inertie. Het maakt dat onze wensen en verzuchtingen ook buiten de verenigingsmuren worden gehoord.

De toenemende invloed van burgerbewegingen en -initiatieven heeft alvast de toon gezet. De nieuwe gemeentebesturen die zich zopas hebben gevormd zijn weliswaar de komende zes jaar aan zet, maar vergeet niet dat jij hun agenda mee kan bepalen door met hen in dialoog te gaan en dit liever nu dan morgen. Grote verwachtingen liggen ook bij het nieuwe Oost-Vlaamse provinciebestuur waarmee *Natuurpunt* weldra onderhandelingen opstart. Nu is het alleen nog wachten op de kracht van verandering binnen de Vlaamse regering. Mensen wachten immers nog steeds op politici die duidelijkheid brengen en daadkracht tonen. Geen mensen die warm en koud tegelijk blazen, maar gaan voor de natuur- en milieudoelen die we met ons allen vooropstellen en die op de laatste klimaatbetoging duidelijk tot uiting kwamen. Dat mag wat mij betreft los van alle politieke (waan)ideeën gebeuren. Het wordt tijd dat we onze "groene hesjes" bovenhalen.

Dirk Criel

Waarom duizendblad tegen de zon kan

Naarmate de zomer van 2018 vorderde, kleurden de wegbermen steeds meer vaalgeel, grijs en grauw. Al wat gras was verdorde en verbrandde. Hetzelfde gold voor de meeste kruidachtige planten. Des te opvallender was het dat er ook nog groen, wit, geel, rood en paars te zien was, in kleine, maar vaak toch uitdijende vlekken.

Eén van de meest opvallende plantensoorten hierbij was duizendblad. Toegegeven, het groen van zijn bladeren heeft een grijze schijn, maar dan wel eentje van het vitale soort, niet van dat zonverbrande. De reden waarom deze plant goed bestand is tegen hete, droge zomerhitte, ligt verscholen in zijn naam. De versnippering van zijn blaadjes heeft als effect dat het bladoppervlak sterk verkleint. Minder bladoppervlak leidt tot minder verdamping. En die grijze schijn op zijn versnipperde blaadjes is het gevolg witte haren die het zonlicht weerkaatsen en daardoor de plant behoeden voor uitdroging. Doe daar nog een stel taaie, diep in de bodem dringende wortels bij en je bent gewapend tegen het sterk opwarmend microklimaat van de Vlaamse wegberm.

Een andere witbloeiende bermplant die het eveneens uitstekend bleef doen is de wilde peen. Zelfde verhaal: een meervoudig, diep ingesneden blad, witte haren op bladeren en stengels en taaie, diepe wortels. Onze grote brandnetels daarentegen deden het niet goed: zij wortelen erg oppervlakkig, in de bovenste losse bodemlaag die het snelst uitdroogt.

Andere diepe wortelaars zijn de geel bloeiende composieten. Vertakte leeuwentand, biggenkruid en klein streepzaad bleven er opvallend fris bij staan. Biggenkruid heeft weliswaar heel wat korte, verspreid staande witte haartjes op zijn blad, maar het bladoppervlak is alles behalve versnipperd. Zijn lookalike de vertakte leeuwentand, reduceert zijn bladeren vaak tot een dunne strook langs de bladnerven maar beschikt evenmin over een dichte vacht van witte haren. Klein streepzaad is zelfs volkomen kaal. Toch bleven deze soorten groen en bloeiden ze uitbundig tussen het inmiddels tot stof en as vergane gras. Hun geheim wapen is – net als de wilde peen – de vlezige penwortel. Deze boort zich diep de grond in en kan naast reservevoedsel ook water opslaan.

Twee andere soorten die zich lieten opmerken waren rode klaver en luzerne. Wat me hierbij opviel is dat de paars bloeiende luzerne het veel langer volhield dan zijn rozerood bloeiende neefje. Luzerne bleef uitbundig bloeien op plaatsen waar de rode klaver het naar het eind van de zomer uiteindelijk toch voor bekeken hield. Net als kompassla houden beide vlinderbloemigen er nog een extra strategie op na om zich tegen te veel zon te beschermen. De kompassla keert zijn smalle kant naar de zon toe als het te warm wordt, de klavers plooien hun blaadjes enigszins dicht. En verder moeten ze het ook hebben van grijze haartjes op de bladeren en taaie, diepe wortels.

Zouden grijs wordende botanici het ook langer volhouden in de brandende zon dan kale?

Henk Coudenys

De veldtocht

Plastieken flesjes en blikjes gevuld met urine, tubes gezichtsverzorging, zakjes met hondenpoep, sigarettenpeuken en peuken en peuken en peuken, vuil ondergoed, werkhandschoenen, een stuk deken, spuitjes, een rugzak, plastiekzakken met gedropt vuilnis, drinkflesjes, eetgerei, allerlei harde plastics en verpakkingsmateriaal, nylondraad, een schoen zonder partner en nog veel meer rommel.

Zwerfvuil kun je het eigenlijk niet noemen, want het is bewust weggeworpen afval dat langs de wegen, op de paden en in de groene borders ligt. Er zijn blijkbaar veel mensen in onze wegwerpmaatschappij die het woord "wegwerpen" te letterlijk nemen. Die dwazen blijven hun vuil maar om zich heen gooien. Respect voor het milieu en de medemens kennen ze blijkbaar niet.

Mijn vriend Hans kon het niet meer aanzien, en ik volg hem nu af en toe. Samen proberen we wat aan die vervuiling te doen. Geregeld lopen we langs een straat met een vuilniszak van de gemeente en een geleende knijper, om het afval van anderen op te rapen. Maar tot onze ergernis stellen we vast dat er na een paar weken alweer nieuwe troep in de bermen ligt. Sommigen vinden onze actie misschien zinloos maar dat deert ons niet en we blijven rapen, want we willen meer aandacht voor het probleem.

Je beseft daardoor hoe erg het met onze maatschappij is gesteld. Waar is het respect voor de verworven waarden? Wat loopt er toch fout in de opvoeding? Vragen die ieder van ons zich zou moeten stellen, om de verloedering en het verval van onze, met moeite opgebouwde, beschaving te bestrijden. We mogen dus het gedrag van de vervuilers niet langer tolereren. Het zou wat triest zijn als men ons in de toekomst zou bekijken als de generatie die de planeet verknoeide. "Awel merci vervuiler!"

Ik besef ook wel dat dit artikel eerder in de grote kranten moest gedrukt staan en niet in dit natuurblad. Maar toch, het kan niet genoeg gezegd worden, alle kanalen om de boodschap te verspreiden zijn goed. Wat kunnen we er dan aan doen? De vervuiler dient aangesproken en als het nodig is, kordaat te worden aangepakt. Wellicht gebeurt dat nog het best door hem een zak en een grijper in de hand te stoppen. Samen met een toepasselijke werkstraf dus.

De "Technische dienst" van de Stad Oudenaarde verdient wel een pluim voor de goede ondersteuning die we krijgen. — foto: Hugo Verschelden

Persoonlijk denk ik dat het invoeren van statiegeld wel iets kan helpen, maar onvoldoende zal zijn. Als je bijvoorbeeld ziet wat er op de festivalweide achterblijft. Wie van hen geeft er nog om een paar centjes? Misschien hoogstens wat arme stakkers die de boel gaan ruimen. En wat met bijvoorbeeld de sigarettenpeuken die pas na jaren verteren en het water vervuilen. Een niet te onderschatten probleem want het gaat om gigantische hoeveelheden. De meeste rokers zijn er zich trouwens niet van bewust en blijven naar gewoonte hun peuken op de grond gooien. Hier is dus bewustmaking nodig en misschien is het wel aangewezen dat ze een peukendoos bij zich dragen. Zoals vandaag wandelaars met een hond verplicht een poepzakje bij zich moeten hebben. Protest tegen dergelijke maatregel komt er zeker en "de groene jongens" zullen ook alweer de schuld krijgen, maar het is écht wel nodig. In bepaalde landen lukt het wel om de straten proper te houden, waarom dan bij "die ... Belgen" niet?

Gelukkig zien we tijdens het rapen ook wel eens een opgestoken duim en krijgen we af en toe een lovend woord van een passant. Al komen dergelijke lofbetuigingen sporadisch, toch stemt onze actie blijkbaar tot nadenken. Sensibilisering is ook belangrijk. Daarom geven we onze inspanning nog niet op, ook al lijkt ze enigszins op die van de dwaze moeders in Argentinië. De rotzooi blijft immers maar komen. De bron van het kwaad dient aangepakt. Dat vraagt om actie van onze politiekers, maar ook elke burger moet zich meer gaan inspannen. Het wordt beslist een taak van lange adem, want een mentaliteit veranderen, blijft een moeilijke opgave.

Hugo Verschelden

De gifkeuken van onze bermen

Toen ik twaalf was kocht ik een boekje met de naam 'Gifkeuken der natuur'. Het leerde me dat je geen vis moet roosteren op een stokje van de oleander. Er sijpelt op die manier een dodelijke dosis gif in de vis. Oleander is dodelijk giftig, net als gouden regen. Enkele zaden van de gouden regen zijn voldoende om een volwassen mens naar de andere wereld te helpen. Het is zowat de giftigste van alle bomen die we in onze tuinen koesteren.

In de moestuin van de buren dook tijdens dat zelfde jaar een onbekende plant op: een forse, krachtig vertakte stengel met stevige bladeren, grote witte bloemen en een stekelige walnootgrote vrucht. Mijn reputatie van aankomend botanicus indachtig werd om mijn mening gevraagd. Volgens mijn gifbijbel ging het om doornappel. Je kon de gedroogde bladeren ervan roken, net als tabak. Dit werd vroeger gedaan als middel tegen astma, zij het niet zonder gevaar. Je kon er flink van gaan hallucineren. Van de bloemen moest je echter afblijven. Dodelijk.

Doornappel duikt vooral op in de nazomer, als de bodem flink is opgewarmd. Het vaakst zien we deze plant in aardappelvelden die op het punt staan geoogst te worden. Het vergeelde aardappelloof ligt plat en de doornappelplanten torenen er fors bovenuit.

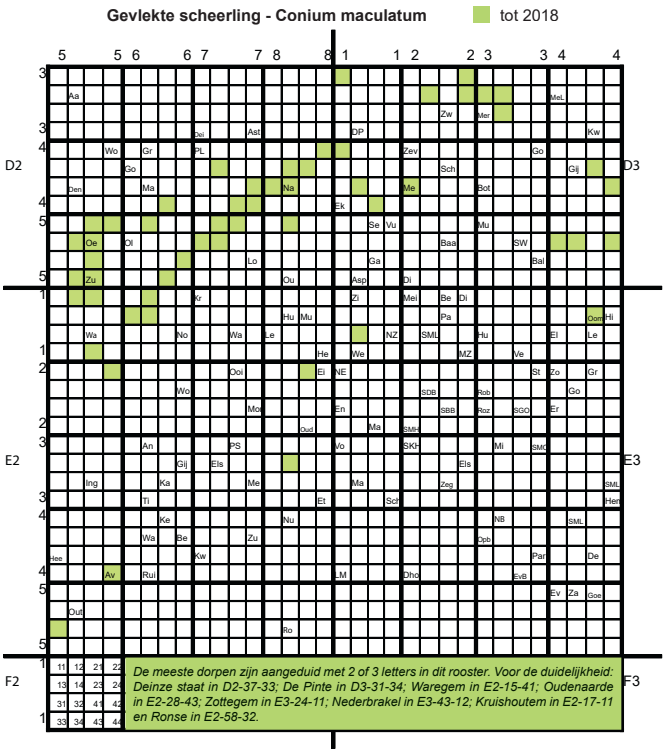

Tijdens de voorbije zomer van 2018 dook deze gifplant echter zowat overal op en in ongeziene aantallen. Dankzij het warmer wordende klimaat vermoed ik. De grootste populatie, bestaande uit honderden planten, verscheen op de kale bermen en tussenbermen van het nieuw aangelegde kruispunt ter hoogte van het industriegebied 'De Prijkels' op de grens van Nazareth en Deinze. Ik schat dat er voldoende doornappels groeiden om gans Oost-Vlaanderen mee in een collectief delirium te storten.

In zijn boek *The Serpent and the Rainbow* doet cultureel antropoloog Wade Davis verslag van zijn jarenlange onderzoek naar de aard en de gebruiken van de Voodoo-religie in Haïti. Hij ontdekte het bestaan van echte 'zombies': mensen die door de voodoogemeenschap omwille van extreem asociaal gedrag waren veroordeeld tot dwangarbeid op afgelegen plekken. De gifkeuken der natuur speelde hierbij een belangrijke rol: eerst werd de veroordeelde vergiftigd met *tetrodotoxine* dat gewonnen werd uit kogelvissen die voor de kust werden gevangen. Tetrodotoxine is een vergif dat het menselijk metabolisme doet stilvallen zodat er een schijndood ontstaat. In Japan weten ze er alles van. Het bereiden van kogelvissen voor menselijke consumptie is er een aloud gebruik dat, alhoewel het intussen verboden is wegens de obligate occasionele sterfgevallen, nog steeds in ere gehouden wordt.

Het tetrodotoxine werd aan de veroordeelde toegediend via de huid, door het te mengen met tot stof verpulverde zaden van een wikkesoort die huidirritatie veroorzaakt. Door dit ongezien op zijn kleren of zijn dekens te strooien, kwam dit mengsel in aanraking met de huid. Het veroorzaakte heftige jeuk en door te krabben kon het gif de bloedbaan binnen dringen via de zo ontstane huidwondjes. Na het optreden van de schijndood werd de veroordeelde begraven, terug opgegraven en ontvoerd naar een afgelegen plek in het binnenland. In die regio ontdekte Wade uitgebreide plantages van een soort

Gevlekte scheerling — foto: Gilbert De Ghesquière

Datura, planten van hetzelfde geslacht als onze doornappel. Deze dienden om de veroordeelde in een kunstmatige psychose te houden. Deze 'zombies' verrichten slavenwerk. Tijdens zijn jarenlange verblijf in Haïti was Wade tot tweemaal toe getuige van het opduiken van iemand die jaren voordien gestorven en begraven was. Dit verhaal schijnt authentiek te zijn.

Een andere beroemde gifplant is de gevlekte scheerling. Deze leverde het actieve ingrediënt van de gifbeker waarmee de ter dood veroordeling van de Griekse filosoof Socrates ten uitvoer werd gebracht. Tien jaar geleden was gevlekte scheerling in onze regio een redelijk zeldzame plant die we konden vinden op drassige plaatsen, vooral in de buurt van rivieroevers en oude meanders. Enkele jaren geleden vormde zich op de middenberm van de E17, ergens in de buurt van Kortrijk, een grote populatie, met dank aan het feit dat het regenwater dat in die middenberm terecht kwam, nergens naar toe kon. Zo ontstond er een gunstig milieu voor deze moerasplant. In enkele jaren tijd breidde deze populatie zich uit tot zowat alle bermen van onze snelwegen. Recent is de gevlekte scheerling ook begonnen aan een veroveringstocht van de provinciale wegen. Voor het eerst doken er bv enkele exemplaren op langs de Steenweg Deinze te Nazareth, ter hoogte van het kruispunt met de 's Gravenstraat (rood vakje in hok D2-58-12). Een andere nieuwe vindplaats was naast de Grenadiersbrug op de grens van Eke en Semmerzake. Ik schat dat er jaarlijks voldoende gevlekte scheerling groeit om gans Vlaanderen mee te vergiftigen. Als daar maar geen terroristische aanslagen op ons drinkwater mee gebeuren.

Henk Coudenys

Rauwkost in de berm

In mijn moestuin mag al eens iets in bloei komen. Andijvie die net als in de wegbermen hemelsblauwe bloemen maakt. Een overjarige spruitkool kan uitbundig geel bloeien en de radijzen doen het in roze-wit.

Twee jaar geleden kwam de rucola in bloei, wit-roze-purperachtig. Niet zo spectaculair als de witte bloeipluimen van de tuinkers die ernaast stond, maar opvallend genoeg om niet zo maar te vergeten. Dit jaar kwam de rucola weer in bloei, maar nu in het fel geel! De bloeiende planten verpieterden niet zoals het jaar daarvoor, maar werden er alleen maar vitaler door. Na de bloei kwamen de vruchten: lange hauwen op een steel met een kort verlengstukje dat in het vakjargon 'carpofoor' genoemd wordt. Mijn 'rucola' van dit jaar bleek niets minder te zijn dan grote zandkool, een plant die vanaf de kust tot in de Vlaamse Ardennen de wegbermen bevolkt. Hoe zat dat dan met die roze bloeiende éénjarige plantjes van een jaar eerder? Op beide zakjes zaad stond met duidelijke letters 'Rucola' te lezen.

De zaadcatalogus van de bioboeren bracht uitkomst: tegenwoordig worden er twee 'soorten' rucola aangeboden: de 'gewone' en de 'wilde'. Deze laatste draagt als wetenschappelijke naam *Diplotaxis tenuifolia* en is simpelweg de grote zandkool die we kennen uit onze wegbermen. Het gaat niet eens over een cultivar van deze wilde plant. De 'gewone rucola' is van het geslacht *Eruca,* meer bepaald *Eruca sativa.* Volgens kenners is de smaak van de 'wilde rucola' pittiger. Ik kan hen alleen maar gelijk geven.

Af en toe groeit er nog ander bladgroen in onze bermen die geschikt is om in onze dagelijkse kost te verwerken. De doorlevende venkel, die je vroeger slechts in kruidentuinen zag, rukt langzaam maar zeker op. De berm van de E17 ter hoogte van De Pinte, staat er bv vol van. Mijn recentste vondst van een 'wild' exemplaar was in de Deurlestraat op de grens van De Pinte en Nazareth. De aromatische blaadjes zijn heerlijk als toekruid bij de vis en de zaden vormen het klassieke ingrediënt voor borstvoedingsthee. De kans op darmkrampen bij zowel moeder als baby vermindert erdoor. Ook bij nierstenen brengt thee van venkelzaad soelaas.

De laatste jaren duikt ook de gewone tuinkervel regelmatig op in onze wegbermen. Waar het zaad vandaan komt, is me een raadsel. Behalve in mijn moestuin heb ik dit soepkruid nog nergens in bloei weten staan en behalve bij enkele bioboeren wordt het nauwelijks nog gekweekt. Vorig jaar stond er bv een zeer grote populatie in de Sticheldreef in Nazareth en twee jaar geleden in de Wulvestraat. Conclusie: de vegetariërs onder ons kunnen hun kostje wel vergaren als 'bermjutters'.

Henk Coudenys

Cursus Nachtvlinders 2019

foto's: Bert Van der Auwermeulen

De laatste jaren beweegt er heel wat rond nachtvlinders. Er is dan ook een groeiende groep natuurliefhebbers die naar nachtvlinders op zoek gaat. Dankzij hen krijgen we een nauwkeuriger beeld van de bijna 2500 soorten in België, van hun verspreiding, leefwijze en de methodes om ze op te sporen. Tijdens deze cursus maken we kennis met deze boeiende en erg diverse insectengroep. Komen alle motten op licht af? Wat zoeken ze eigenlijk in mijn oude jas? Hoe zijn de verschillende soorten en families uit elkaar te houden? Hoe kan ik zelf een nachtvlinderval in elkaar steken? Deze en vele andere zaken komen aan bod tijdens de cursus. Uiteraard trekken we ook het veld in om nachtvlinders te zoeken en op naam te brengen.

Wanneer?

Vrijdag 5 april, 20u - 22u
Zaterdag 20 april, 9u - 11u
Vrijdag 3 mei, 20u - 22u30
Zondag 12 mei, 14u - 17u
Zaterdag 25 mei, 9u - 11u

Afspraakplaats:

Natuur.huis (Oude Pastorie),
Ransbeekstraat 1, 9550 Sint-Antelinks

Begeleiders:

Bert Van der Auwermeulen (0487 90 57 31)
& Frederik Dierickx (0473 48 34 74)

Inschrijven:

Het inschrijvingsgeld per deelnemer bedraagt €30 voor leden Natuurpunt en €35 voor niet-leden. Het cursusmateriaal is inbegrepen. Inschrijven kan via www.natuurpuntherzele.be. De inschrijving is definitief na overschrijving van het bedrag op het rekeningnummer van Natuurpunt Herzele **BE79 4465 6427 7133.**

Paddenstoelenexcursies

In mei 2019 gaat de Belgische rockgroep dEUS een extra achtste concert organiseren nadat de zeven reeds geplande concerten volledig uitverkocht zijn. Hoewel wij bij Natuurpunt Herzele God niet zijn zagen we ons toch ook genoodzaakt om wegens groot succes dit najaar twee paddenstoelenwandelingen te organiseren in plaats van een.

De opkomst was wederom talrijk. We mochten zowel in september als in oktober een 40-tal wandelaars ontvangen die we met twee gidsen een leerrijke voormiddag, dat bleek toch achteraf, lieten beleven. Het was geen boeren(na)jaar voor onze zwammen, de omstandigheden bleven te lang te droog en sommige soorten lieten het seizoen aan zich voorbijgaan. Toch konden we onze zeer geïnteresseerde deelnemers een paar tiental soorten laten bewonderen waarbij ook heel wat zwammenfamilies vertegenwoordigd waren, weliswaar niet in grote aantallen. Maar als je een reuzenbovist (*Langermannia gigantea)* van mijlenver ziet staan in een perceel grasland dan hoeven het geen grote aantallen te zijn om onder de indruk te zijn. Ik denk dat dit ook de reden is waarom er zoveel mensen interesse tonen voor paddenstoelen, de simpele verwondering. De mens heeft doorheen zijn geschiedenis altijd een haat-liefdeverhouding gehad met zwammen. Rare wezens die plotseling opduiken, vaak in groepen maar soms ook solitair. Men zag ook dat vele van deze schimmels, want dat zijn het, de raar-

Grote parasolzwam — foto: Ellis De Vuyst

ste vormen en kleuren bezaten die van droog en wrattig tot heel slijmerig konden zijn. Af en toe verschijnen ze ook in bijna perfecte cirkels wat het bewijs is dat deze verschijnselen enkel kunnen toegeschreven worden aan magie en hekserij. Zo dacht men vroeger. De consumptie van paddenstoelen deed dit even vergeten want heel wat soorten brachten een culinaire hoogvlieger in menige keuken.

We weten nu al veel over zwammen, heel veel maar nog niet alles. Dat bewijzen de vele discussies die we soms hebben als we met de werkgroep op pad gaan. Een zekere soortbepaling gaat niet over één nacht ijs en de determinatiekenmerken om hiertoe te komen zijn vaak voor interpretatie vatbaar. De vliegenzwam (*Amanita muscaria)* heeft volgens Geoffrey Kibby (Britse zwammenexpert) nog een aantal variëteiten zoals o.a. de *A. muscaria var. formosa* en *A. muscaria var. regalis*, die door een verschil in kleur van de hoedhuid als "ondersoort" kunnen aanzien worden. Een sporenonderzoek of moleculair onderzoek brengt vaak uitsluitsel en ook hier blijkt uit moleculair onderzoek uit 2006 dat het misschien gewoon extreme kleurvarianten zijn. Ik ben er zeker van dat we ondertussen weeral meer weten. Mijn passie voor paddenstoelen wordt er in ieder geval door aangewakkerd: het zoeken van exemplaren, het determineren, de verschillende literatuur raadplegen en het overleggen met collega-liefhebbers.

Tijdens een paddenstoelentocht moet je meestal niet te diep ingaan op bovenstaande maar je mag de deelnemers wel duidelijk maken dat het een echte specialisatie is, een passie, een levenswerk soms. Ik merk dat mensen heel wat willen te weten komen over zwammen en elk jaar opnieuw vallen er nieuwe dingen te zien en te vertellen. We hopen van harte om in 2019 het succes van onze zwammenexcursies te evenaren en er misschien nog eentje bij te plakken net zoals dEUS.

Ik wil hierbij ook nog eens van harte alle mensen van de paddenstoelenwerkgroep onder leiding van Eddy Saveyn bedanken voor de mooie en interessante wandelingen, zeer graag tot volgend jaar.

En tot slot moet me toch nog het volgende van het hart. De pluk van wilde paddenstoelen, tenzij ze in je eigen tuin staan, is in Vlaanderen verboden. Roofpluk in de Vlaamse Ardennen en ver daarbuiten is niet goed te praten en moet bestraft worden. Ikzelf zal een eenzame plukker in ons reservaat aanraden om paddenstoelen in een blauw bakje te kopen, want die zijn zeker eetbaar maar meer zal ik er niet van maken. Paddenstoelenwerkgroepen, gidsen, (amateur)mycologen en mensen met een hart voor deze groep hebben de wetenschappelijke en educatieve plicht om af en toe een zwam te plukken en laat ons daar alstublieft niet over vitten.

Frederik Dierickx
NP Herzele

't Is nog al niet naar de vaantjes, **we doen voort !**

Ronny De Clercq woont sinds een dertigtal jaren in Schorisse, nabij het Burreken. In een tuinencomplex van een flinke hectare krijgt de natuur er de ruimte en vinden insecten, vogels, planten en al wat leeft een veilige haven. In een reeks artikeltjes deelt hij zijn ervaringen, gedachten en gefilosofeer in een natuurtuin in het hartje van de Vlaamse Ardennen.

"*Het is ons plicht om te genieten, voor de tijd dat 't hier nog duurt, voor da' we ons laatste kruid verschieten en 't onvermijdelijke is gebeurd*". Een wijsheid van Wannes Cappelle en Het Zesde Metaal. Met het ouder worden voelt deze raad ook dubbel aan. Hoe lang hebben we hier nog rond te lopen? Als mens en als mensheid. Persoonlijk mogen we het als een zekerheid aannemen, dat we hier over 50 jaar hoogstens nog een herinnering zullen zijn. De mensheid zal het nog wel wat langer uitzingen, maar in welke omstandigheden? Dat is nog een open vraag.

Ondanks de zogezegde bewustwording in bredere kringen, van de problemen waar de mensheid voor staat, stel ik vast dat er nogal wat onduidelijkheid is over wat die problemen feitelijk zijn. Woorden als 'ecologisch', 'groen' of 'duurzaam' betekenen voor veel mensen allemaal iets anders. Een landbouwer vindt dat hij duurzaam bezig is, als zijn manier van werken garandeert dat hij zo nog wel enkele decennia voort kan doen, al vrees ik dat die 'decennia' al te hoog gegrepen zijn. 70.000 mensen komen op straat onder het motto "Red het klimaat". Ik was er niet bij. Ik kan mij moeilijk scharen achter holle slogans. In de tijd van de betogingen tegen de kernraketten was ik er wel bij, toen was het duidelijk waartegen we betoogden. (En ik was ook nog zoveel jonger, dat kan ook meespelen.) Nu zijn de meeste van die betogers "voor het klimaat" er ook van overtuigd dat het duidelijk is waarvoor ze op straat komen. "Voor het redden van het klimaat". Welk klimaat? "Het klimaat dat de mensen om zeep helpen". Mijn moeder zei vaak dat het goed was, dat de mensen niet konden kiezen welk weer het moest zijn. Groot gelijk, want voor welk klimaat zou er dan betoogd worden !?

Als ik van iets de kriebels krijg, dan is het van de mensheid die iets gaat regelen. "Anderhalve tot maximaal twee graden Celsius", alsof het om het afstellen van een thermostaat gaat. Dat er veel onbekende factoren kunnen opduiken, daar gaan we geen rekening mee houden. Hoe we die temperatuurinstelling gaan regelen weten we ook: CO_2 ! Eén van de zogenaamde broeikasgassen die er voor zorgen dat onze planeet geen ijsbal is, gaan we terugdringen. Onder andere door het inzetten op "nieuwe" kernenergie. Dat de "oude" kernenergie nefast kan zijn, dat is duidelijk onontkenbaar. Maar er komt een "nieuwe" variant en daarmee is natuurlijk nog nooit iets misgegaan. Waar liggen mijn badgekes van 'Kernenergie Nee Bedankt'!? Dat er nu werkelijk 'groene' jongens en meisjes denken dat we beter af zijn met kernenergie dan met CO_2-uitstotende alternatieven, om de beperkingen van zonne- en windenergie op te vangen, dat gaat er bij mij niet in. "Kernafval kunnen we opbergen, CO_2 niet". Gebrainwashed denk ik dan. In de jaren '70 van

De Varen
UITVAARTCENTRUM Dierik & An
Hauwaart 37 - OUDENAARDE
Hoogstraat 63 - ZOTTEGEM
www.devaren.be 0478/303.960

Dierenartsenpraktijk 'Blauwesteen'
Dierenartsen
De Pourcq Bernard en Moreaux Philippe
Blauwesteen 43 te 9600 Ronse
www.dierenartsinronse.be
tel: 055/21.38.19
uit sympathie

foto's: Ronny De Clercq

de vorige eeuw, sponsorde de olie-industrie de acties tegen kernenergie, ik vrees dat de tafel gekeerd is...

En ondertussen negeert iedereen de olifant die midden in de kamer staat: 7,7 miljard mensen.

"Bestuurders moeten besturen" stelde men op de jongste vergadering over klimaatverandering. Juist, maar hoe? En gaan de gele hesjes dat wel zien zitten? "Jullie denken aan het klimaat over 20 jaar, wij denken aan hoe we ons huis gaan verwarmen op 't einde van de maand", aldus een geel hesje. Juist... Voor veel mensen is zich druk maken over 'het klimaat' een luxeprobleem waar 'die groenen' mee bezig zijn. Eigen portemonnee eerst. Zorgen zijn voor morgen, het is een realiteit voor de overgrote meerderheid van de wereldbevolking. Zien dat we vandaag rond komen, morgen zien we dan wel weer. "Die dan leeft, die dan zorgt" is ook zo'n uitdrukking. Enfin, het zijn allemaal geen bedenkingen en vaststellingen waar een mens vrolijker van wordt. Bij zo 'n dovemansdiscussie wenste ik onlangs nog iemand een voorspoedige reïncarnatie toe tot besluit. Stout?

Terwijl onze regeerders er niet uit komen hoeveel arme migranten we nog in Europa kunnen binnenlaten, blijven we verder afstevenen op de ecologische afgrond. "Terug naar paard en kar" wordt ons smilend verweten, "kon het maar" denk ik dan.

Maar we gaan de kop niet laten hangen! Zo zitten we niet in mekaar. "*'t Is nog al nie naar de wuppe*", om de Wannes nog eens te citeren. "Het is beter een kaars aan te steken, dan te klagen over het donker" wist een oude Chinese wijze al te stellen, vertaald naar onze hedendaagse situatie, zou ik

FLEXIBELE
GROENTEMANDEN
www.ourobouros.be

WEKELIJKS een gevarieerde mand HEERLIJK verse biologische seizoensGROENTEN en -FRUIT

OUROBOUROS
Dikkelsebaan, Dikkele
info@ourobouros.be
T 055 49 58 55
M 0485 61 65 48

zeggen: pas je aan het klimaatgegeven aan, in plaats van je vast te klampen aan wat we kennen van in onze jeugd. Het klimaat van vandaag, is niet meer wat het 50 jaar geleden was, maar toen was het ook al niet meer wat het 150 jaar geleden was en zo verder.

Het eerste waar we moeten naar streven is naar een stabilisatie van onze biosfeer, dat dunne vliesje om de Aarde, waarin leven mogelijk is, dat laagje dat ook net door het leven zelf gedurende miljoenen jaren gecreëerd is. De zuurstof die we inademen, is geproduceerd door algen en bomen. Als er één wereldwijd probleem is, dat door de CO_2-hype wordt ondergesneeuwd, dan is het de vernieling van onze biosfeer. Het gebeurt met het kappen van tropische regenwouden, maar het gebeurt ook vlak voor ons deur, bij velen zelfs in de tuin, waar alles wat leeft wordt doodgesproeid. Een biodiverse biosfeer is de beste garantie voor een stabiele, leefbare wereld voor wezens gelijk wij. Stabiel wil daarom niet zeggen dat er geen interne veranderingen kunnen plaatsvinden. Vitale bossen zijn van belang, welke boomsoorten er in dat bos groeien is ondergeschikt, zolang ze maar gezond hun ecodiensten kunnen leveren. Diezelfde wetenschap pas ik ook toe in onze tuinen. Bomen zijn de beste CO_2-vangers die er zijn, bomen zorgen voor de hoogste biodiversiteit, bomen vangen fijn stof en werken temperend op extreme weerfenomenen, zowel hitte als koude. Een kale boom, een soort die z'n blaadjes laat vallen in de winter, mag dan wel 'streekeigen' zijn, maar groenblijvende soorten kunnen ook op zachte winterdagen positief werk blijven leveren. In de winter wordt het meeste fijn stof geproduceerd, net dan 'slapen' onze bladerloze bomen. Een kale tak vangt niet veel stof, een tak vol groen blad wel! En veel fijne groene blaadjes of naaldjes werken nog het beste. Dat goede werk is ook de reden waarom naaldbossen zo gevoelig zijn voor luchtvervuiling en de daardoor veroorzaakte bodemverzuring. Alles wat uit de lucht gefilterd wordt, moet uiteindelijk ergens naartoe. Een gezonde mix van winterkale en wintergroene soorten lijkt mij de beste optie voor een gezonde bostuin. Als we daarbij ook nog kiezen voor soorten die zowel voor ons mensen, als voor al wat leeft voedsel opleveren, dan denk ik dat we goed bezig zijn. Recentelijk betrapte ik voor 't eerst een foeragerende houtsnip in onze humusrijke tuin. Dan moet er wel voldoende voedsel (= beestjes) hier in de bodem voorkomen. Het stemt mij optimistisch.

We planten momenteel nog enkele laatbloeiende lindensoorten bij in de tuin, zodat er hier doorlopend tot half september linden zullen bloeien, nectar voor bijen, hommels en wat al meer. 't Is nog al niet naar de vaantjes, we doen voort !

Waar er nu wel een einde aan komt, is aan deze reeks artikeltjes, dewelke nu gedurende precies 3 jaar in Meander verschenen. Drie jaar is lang genoeg geweest naar mijn gevoel, tijd voor iets nieuw. Jullie zijn alvast allemaal welkom in onze tuinen tijdens de OpenNatuurTuinenDag op zondag 19 mei 2019, van 10 tot 18 uur, noteer het al maar op je kalender. In de volgende Meander daarover meer.

Groeten uit een tuin voor het leven...
Ronny

natuurkijkers.be
oog in oog
met de natuur

Bestel via onze WEBSHOP!
www.natuurkijkers.be
Met gratis verzending.

Dé speciaalzaak voor al uw optische instrumenten

Verrekijkers, telescopen, loupes, sterrenkijkers, microscopen, ...
Demonstraties op aanvraag

Nederstraat 25
9700 Oudenaarde
+32 (0)55 61 33 13
info@natuurkijkers.be
www.natuurkijkers.be

Natuurkijkers.be is een merknaam van
Optiek Van Ommeslaeghe, Nederstraat 20

Ruien - zondag 21 oktober 2018

Succesvolle 'Dag van de trage weg'

Zondag 21 oktober stond in heel België in het teken van de 'Dag van de trage weg'. Ruim 150 wandelaars namen deel aan dit evenement te Ruien. Het werd een gevarieerde wandeling waarbij afwisselend het functionele, het cultuurhistorische en het ecologische aspect van de trage wegen werd belicht.

De twee gidsen, Norbert Desmet en Filip Keirse, loodsten ons vanuit het centrum van Ruien via de betonnentegelpaadjes ons tot aan de flank van het Kluisbos. Daar werd een nieuwe doorsteek doorheen het kleinschalig cultuurlandschap van het gemeentelijk reservaat 'Kokereelstraat' ingewandeld. Vervolgens brachten de landelijke wegjes bergaf ons tot de lagergelegen akkers. Hier werd een oude voetweg 28 van de Grote Herreweg tot de Veerstraat in ere hersteld. Oude topografische kaarten brachten een meanderende Schelde, de spoorweg van Oudenaarde-Herseaux, de Ruienmolen en de Cappelappemolen terug tot leven. Het voorafgaand archeologisch onderzoek bij de woonverkaveling Rosalinde tussen de kerk van Ruien en de Schelde gaf ook wat geheimen prijs. Een groep jagers-verzamelaars uit de laatste ijstijd kozen deze plek uit voor een rustpauze tijdens hun lange doortocht. Vele jaren later werd er ook een Romeinse nederzetting gebouwd.

De wandeling n.a.v. de 'Dag van de trage weg' kaderde ook als startpunt in de voltooiing van het trage-wegenplan dat de gemeenteraad van Kluisbergen vorig jaar goedkeurde. Op die manier wordt ons wandelknooppuntennetwerk nog fijnmaziger.

Na afloop van deze zonnige en leerzame wandeling heeft het gemeentebestuur de deelnemers nog getrakteerd op een drankje.

Meer info over dit avontuurlijk wandelnetwerk vind je ook op: http://www.milieufrontomerwattez.be/wandelkaart

Filip Keirse

De nieuwe doorsteek doorheen het kleinschalig cultuurlandschap van het gemeentelijk reservaat 'Kokereelstraat' — foto: Chris Ysebaert

Hier werd de oude voetweg 28 van de Grote Herreweg tot de Veerstraat in ere hersteld — foto: Filip Keirse

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN

De Plantenwerkgroep *laat zich niet kisten*

Zaterdag 29 september 2018. Met zijn zevenen trokken we erop uit voor de laatste excursie van de plantenwerkgroep van dit jaar. Hokjesdenkers als we zijn, inventariseerden we binnen het ifbl-uurhok D2 38 44.

We hadden de weergoden aan onze kant, een stralende zon, niet te warm, niet te koud. Kortom, de ideale omstandigheden voor een gezondheidswandeling. De gezamenlijke 'ontgroendiensten' van de gemeentes De Pinte en Nazareth, op de grens van wiens grondgebied onze inventarisatie was gepland, hadden er alles aan gedaan opdat het ook niet meer dan dat kon worden: enkele dagen voor onze komst werden de bermvegetaties, die na een verschroeiende zomer enigszins op hun plooi begonnen te komen, met man en macht gemaaid, met grachten en al, vaak tot net onder het maaiveld. Zodat de plantenwerkgroep daar niet al te veel tijd aan zou hoeven te besteden. De brug over de spoorweg werd grondig gestaalborsteld en van alle ongewenste groen ontdaan. De boeren hadden eveneens hun duit in het zakje gedaan door alle mais vroegtijdig te oogsten en hun droge akkers nog eens extra glad te eggen, opdat we maar niet te veel energie zouden verprutsen aan zoiets als akkeronkruiden. De NMBS dacht er hetzelfde over: met de laatste voorraden van een nog net niet verboden herbicide werd de spoorballast vakkundig doodgesproeid, zodat we ons niet op het opschietende onkruid tussen de steenslag zouden storten en daardoor per ongeluk onder de treinwielen zouden terechtkomen. De NMBS draagt zorg voor zijn potentiële klanten, zelfs voor een stelletje amateurbotanici.

Maar lieten we ons daardoor kisten? Dan kennen ze onze plantenwerkgroep nog niet. We speculeerden volop over de mogelijke vondst van adventieve wolfsmelksoorten. Via positief denken kan je nu eenmaal de realiteit naar je hand proberen te zetten. We determineerden met het blote oog de restanten vogelwikke, moerasrolklaver, wilde margriet en engelwortel. We bogen ons over het verschil tussen uitstaande en spiesbladmelde. We zochten met onze neus tegen de grond naar verpieterde prutsexemplaartjes van steenkruidkers en straatliefdegras en vonden ze ook! Met fanatieke toewijding speurden we de bermen van de Keistraat en de Kortrijkse heerweg af en lieten ons niet van de wijs brengen door de recente verruiging van deze vanouds voedselarme en soortenrijke vegetaties. We vonden de laatste vierkante meters met pilzegge, biezenknoppen en valse salie. We zagen kransnaaldaar en ontdekten een gigantische populatie van *Oxalis latifolia*, een nieuwkomer die als onkruid heelder moestuinen onveilig maakt. We doopten hem 'brede klaverzuring'.

Nee, de plantenwerkgroep krijg je niet zomaar klein. We klokten onze streeplijst af op maar liefst 180 waargenomen soorten, ondanks dat de omstandigheden niet meewerkten.

De volgende dag kreeg ik van Karel De Waele, geestelijke vader van de plantenwerkgroep en gids van het eerste uur, de volgende reactie:

"*Dat zij zich niet lieten kisten blijkt ook uit de cijfers: niettegenstaande er in dat hok al 243 soorten bekend waren, hebben zij - ondanks de ongunstige omstandigheden - toch nog 38 soorten aan toegevoegd, waaronder o.a. pilzegge, hoge cyperzegge, straatliefdegras, geel nagelkruid, steenkruidkers, pastinaak en heelblaadjes ... om er maar enkele uit te pikken*".

Van deze gelegenheid wens ik overigens gebruik te maken om niet alleen Karel De Waele maar ook Ronny Declercq, Dirk Fiers, Sylvie De Coster en Dieter Everaert te bedanken voor hun inspanningen als gids voor de plantenwerkgroep. Gidsen komen en gaan, maar de plantenwerkgroep blijft bestaan. In 2019 gidsen voor u: Henk Coudenys, Heidi Demolder, Alexander Van Braeckel en nieuwkomer Marie-Anne De Geest. Zij verzorgt dit jaar enkele beginnersexcursies.

Henk Coudenys

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055 31 44 77, Fax: 055 30 03 45
bestel@beatrijs.be

DE WEG IS WIJZER DAN DE WEGWIJZER

Zoon Harlind had het idee om een originele grafsteen bij het graf van zijn vader Ulrich Libbrecht te plaatsen. Het werd een mooie natuursteen met middenin een "vijvertje". Letterhouwer Jos Brabants kapte er de woorden "De weg is wijzer dan de wegwijzer" in, naar een boek van Ulrich uit 2015.

"Bedoeling is dat het een actieve herinneringsplaats wordt: de kinderen raken het water aan, vullen het bij, muggen spelen boven het water, vogels drinken ervan of wassen zich erin, mensen leggen er een bloem in ... gewoon even mijmeren en denken of is dit filosoferen?" aldus Harlind Libbrecht. Voor belangstellenden: het originele graf bevindt zich links voor de kerk van Zulzeke.

Gidsen voor Gidsen

Net als vorig jaar organiseren *Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus* en *Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen* in het kader van **Gidsen voor gidsen** opnieuw enkele interessante thematische excursies voor huidige en toekomstige natuurgidsen. Die bieden jou de kans om bijkomende kennis op te doen of een en ander op te frissen. De excursies zijn op maat van natuur- en landschapsgidsen, wat betekent dat naast het inhoudelijke aspect ook aandacht wordt gegeven aan de methodiek om informatie over te dragen.

Voor 2019 zijn 5 educatieve activiteiten gepland die telkens een ander onderwerp aansnijden en waarbij verschillende plekken worden bezocht, waaronder één museumlocatie. Ze gaan allemaal door op een vrijdag, meer bepaald op 22 februari, 26 april, 21 juni, 18 oktober en 13 december. De thema's en het bijhorende programma kan je raadplegen op de website van het *Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen* (www.rlva.be) en *Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus* (www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be > Activiteiten) Beide vzw's staan in voor de organisatie en krijgen daarbij de ondersteuning van *Natuurpunt CVN*. Vooraf inschrijven is noodzakelijk.

Meer info:
thijs.himpe@cvn.natuurpunt.be of griet.dewitte@rlva.be

We delen in de rouw van

De heer André Gezels en kinderen bij het overlijden van mevrouw Monique De Visscher. Monique werd geboren op 7 oktober 1939 te Sint-Denijs-Boekel en overleed te Ronse op 26 september 2018. Zij is de moeder van An Gezels die een actief lid is bij de Natuurpunt afdeling 'Tussen Leie en Schelde'.

De kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen en families bij het overlijden van mevrouw Martha Verplancken, weduwe van de heer André Desmet. Martha werd geboren te Kwaremont op 21 maart 1922 en overleed er op 12 oktober 2018. Zij is de moeder van Norbert Desmet, redacteur van Meander en bekend en zeer gewaardeerd als natuurgids en -kenner binnen en buiten Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*.

De kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen en families bij het overlijden van mevrouw Marie-Louise Coopman, weduwe van de heer Marcel Vanloo. Marie-Louise werd geboren te Marke op 24 februari 1921 en overleed te Waregem op 11 december 2018. Zij is de moeder van Brigitte Vanloo en de schoonmoeder van Filip Keirse, secretaris van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, kalenderverantwoordelijke voor Meander, gewaardeerd natuurgids en kenner van de trage wegen in de Vlaamse Ardennen.

BOOMKWEKERIJ DE BOCK

Boomkwekerij DE BOCK

Wij zijn specialisten in

Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen

Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

P.V.S.
electronic developments

ELEKTRONICA -ONTWERP, -PROTOTYPING, +HERSTELLINGEN,... +ZAKLAMPEN FENIX

Vichte - Oudenaarde - tel.:056/90.16.09
www.pvsed.com - info@pvsed.com

Het kan verkeren ...

Steenuilen hebben iets speciaals. Hun ogen zijn proportioneel ten opzichte van hun kop zo groot dat men er spontaan in verdrinkt. Het is niet zelden liefde op het eerste zicht. Zo geschiedde met tal van natuurbelevers toen het West-Vlaamse Natuurpunt De Torenvalk in 1988 deze vogelsoort als studieobject adopteerde. Sindsdien wordt Meulebeke systematisch om de zes jaar onderzocht.

Via een gestandaardiseerde geluidsbron worden uilen geprikkeld tot antwoorden waardoor ze hun aanwezigheid verraden. Heel erg intelligent zijn ze dus niet. Ze zien er echter heel slim uit wegens hun ogen die beide naar voor staan gericht. Dit zorgde voor de toekenning van goddelijke eigenschappen door de Oude Grieken.

In die tijd kwam de soort in Meulebeke hier en daar nog wel voor. Gaandeweg werden we slimmer, meer ervaren en vonden we er meer en meer. Door om de zes jaar op dezelfde manier op dezelfde plaats uilen te gaan zoeken verkregen we geleidelijk aan een lange termijnzicht op steenuilen in Meulebeke.

In 2018 werd de fakkel overgedragen aan de jonge garde onderzoekers en beschermers en met succes. Na een stage van 1 avond vergezeld van ervaringsdeskundigen kon een enthousiast team de ganse gemeente inventariseren zoals dit in 1988, 1994, 2000, 2006 en 2012 ook al had plaatsgevonden. De resultaten mochten er zijn. Het aantal roepende steenuilen steeg van 38 individuen in 1988 stelselmatig met twee individuen per jaar naar 133 in 2018. Voor een gebied van zo'n 40km^2 komt dit neer op 3.3 steenuilen/km^2. Dit zijn bijzonder grote aantallen als je weet dat dit in 1998 slechts 1/km^2 was.

Omdat de uilen zich kunnen verplaatsen tijdens het afspelen zijn we er zeker van dat sommige meermaals zullen zijn gedetecteerd. Vandaar dat we enkel het aantal hokjes van 500 bij 500m waar een uil is waargenomen meetellen als betrouwbare maatstaf. In 2000 was 46% van alle Meulebeekse hokken bezet. In 2018 was dit ruim 58% van de hokken of bijna een derde meer. Vervolgens kunnen we een overzicht visualiseren van alle ooit geobserveerde steenuilen per controle om de zes jaar. Opvallend is dat het centrum van de gemeente nog nooit steenuilen heeft voortgebracht. Andere regio's vertonen dan weer een sterke getrouwheid door de jaren heen.

Deze serieuze toename stemt tot nadenken. De vraag stelt zich nu hoe dat te verklaren valt. Daarvoor moeten we terug naar 1995. Dat jaar verhuist ondergetekende naar Herzele (43km^2 geïnventariseerd) aan de rand van de Vlaamse Ardennen waar op dat moment zowat overal steenuilen zitten. Of toch bijna. In 2000 is in Herzele in 75% van alle hokken steenuil gehoord. Tijdens het Vlaamse Steenuilenproject van 1999-2000 kwamen de Vlaamse Ardennen als hotspot naar voor. Jammer genoeg moeten we nu echter vaststellen dat de soort hier serieus achteruitgegaan is. Van 75% bezetting gaan we naar slechts 53% bezetting of een afname van bijna een derde.

Waar de steenuil in Meulebeke toegenomen is, zien we een gelijkmatige afname in Herzele. Wat is hier aan de hand? Het valt moeilijk te geloven dat het landschap in de Vlaamse Ardennen zo sterk achteruit zou zijn gegaan. Het valt nog moeilijker te geloven dat het landschap in Meulebeke zo drastisch in kwaliteit zou zijn toegenomen. Enige anekdotisch lichtpuntje te Meulebeke dat nog moet in detail onderzocht worden is een aantal grote hoeves die omgevormd werden tot landgoed met paarden (begrazing), bossages (prooien) en stalletjes of nestkasten (nestgelegenheid). Dit zal echter maar een

marginale bijdrage hebben geleverd. De kwaliteit van het landschap geeft dus niet de indruk dat het dermate verbeterd zou zijn om dergelijke toename te verklaren. Bomen worden nog steeds gekapt, nieuwe verharde wegen en woonwijken komen er nog steeds bij.

De situatie van het landschap in de Vlaamse Ardennen lijkt ook niet drastisch achteruit te zijn gegaan. Aan broedgelegenheid zal het zeker niet te wijten zijn want er werden binnen het Ecologisch Halssnoer rond Herzele meer dan 120 nestkasten aangebracht en meer dan 500 hoogstammige fruitbomen aangeplant. Geen reden dus om achteruit te gaan... De Vlaamse Ardennen zijn een mooi voorbeeld van slachtoffer van eigen succes. De laatste 20 jaar hebben wellicht andere factoren een belangrijke impact gehad op de aanwezigheid van de steenuil.

In navolging van ouder wordende bossen heeft de zwarte specht zijn intrede gedaan gevolgd door bosuil en eekhoorn. Steenmarters werden niet langer vervolgd en kwamen terug met heel nefaste gevolgen voor de uilen. Marters zijn acrobaten en geraken quasi overal binnen, ook waar steenuilen broeden. Na een aantal jaar werd door beschermers een plastic buis over het invlieggat aangebracht. Deze gladde buis zorgt er voor dat de marter niet binnen kan. Het beest glijdt immers uit langs de buis. Naast de marters zijn vooral bosuilen sterk in aantal toegenomen. In Herzele is de populatie bosuil op twee decennia quasi vervijfvoudigd. Dit heeft onvermijdelijk zijn invloed op de kleinere steenuil die zich door de grotere en agressievere bosuil makkelijk laat imponeren.

De Vlaamse Ardennen zijn een mooi voorbeeld van slachtoffer van eigen succes.

Daar waar in 2000 de aantallen steenuil in de Vlaamse Ardennen bijna dubbel zo hoog lagen als in Meulebeke zien we nu het omgekeerde. Je zou kunnen stellen dat er in Meulebeke meer steenuilen zitten omdat de leefomstandigheden voor marters en bosuilen ronduit slecht te noemen zijn. De Vlaamse Ardennen hebben minder en minder steenuil omdat de anderen het zo goed doen in dit kleinschalige landschap. De marters gedijen er heel goed, de bosuil aan zijn kant is zo succesvol geworden dat hij bijna tot parkuil kan worden omgedoopt. Laat ons hopen dat de trend van een derde soort aanhoudt. Een toename van de havik als rem op die van de bosuil werd elders al meermaals beschreven. Laat ze dus maar komen om het evenwicht tussen steen- en bosuil wat meer te herstellen.

We kunnen hiervan leren dat het allemaal draait rond evenwicht. Een goed begrip hiervan is cruciaal om de juiste beslissingen te nemen. Daarom is het schitterend om sinds 1988 zowat de langste tijdslijn van een steenuilpopulatie te kunnen blijven opvolgen. Gelukkig dat de continuïteit van de steenuilenonderzoekers en -beschermers ondertussen ook gegarandeerd zijn. Om deze barometer in stand te houden zijn natuurlijk ook nog nieuwe vrijwilligers nodig. Binnen zowel Natuurpunt De Torenvalk als Natuurpunt Herzele is dan ook een enthousiaste bende actief waar je gerust kan aansluiten. De kleine godin met de gouden ogen zal er blij om zijn.

Blijven gas geven!

Dries Van Nieuwenhuyse
Steenuilenwerkgroep Natuurpunt Herzele

BIO SHOP

De Zonnebloem

Al meer dan 30 jaar vind je bij ons alles voor een gezonde levenswijze

Het grootste gamma biologische voeding in de streek,
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen

Steeds 10 % korting voor NP-leden op het ruimste aanbod natuurstudieboeken

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 e-mail: oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

Variatie troef !

Parelstuifzwam — foto: Chris Ysebaert

Hier stellen we enkele paddenstoelen voor die nu eens geen plaatjes of buisjes hebben. In de paddenstoelenwereld is de variatie immers immens. De soorten die hier voorgesteld worden zijn regelmatig te vinden en vrij makkelijk te herkennen.

We beginnen met het zeer algemene echt judasoor. Het vruchtlichaam lijkt op een bruin mensenoor en bezit zowat dezelfde consistentie. De naam verwijst naar de apostel Judas van wie beweerd werd dat hij zich ophing aan een vlier. Je vindt ze dus vooral op afgestorven hout van vlier maar ze zijn ook vaak te vinden op allerlei andere soorten loofhout. Verschrompelde ingedroogde exemplaren zijn hard en broos maar nemen bij vochtigheid water op en komen in een mum van tijd tot hun oorspronkelijke vorm terug waarbij ze opnieuw sporen kunnen aanmaken. Wellicht heb je een nauwe verwant van deze soort al geproefd in een chinees restaurant in de soep of bij een wok.

Stuifzwammen behoren tot de klasse van buikzwammen. De ontwikkeling van het sporenpoeder verloopt inwendig. Hierdoor wordt het beschermd tegen predatie van buitenaf. Buikzwammen behoren hiermee tot de verst geëvolueerde paddenstoelen. Voor de verspreiding van hun sporen zijn ze afhankelijk van bijvoorbeeld regendruppels die op de vruchtlichamen vallen zodat de sporen worden weggeblazen of van verspreiding door dieren. Zoals de naam laat vermoeden is de parelstuifzwam een mooie verschijning. De pareltjes zijn niets anders dan kegelvormige afwisbare stekeltjes.

Nestzwammetjes behoren eveneens tot de buikzwammen. Bij rijpheid gaat een dekseltje open en zie je een soort vogelnestje waarin eitjes (peridiolen) liggen. In deze "eitjes" rijpen de sporen. Door vallende regendruppels worden deze schijfjes uit de bekertjes weggeslin-

Echt judasuur — foto: Gudrun Snauwaert

Gewoon meniezwammetje met beide vormen — foto: Danny Declercq

gerd. De peridiolen zijn voorzien van een slingerdraadje of zijn kleverig waardoor ze zich aan de omringende vegetatie kunnen vasthechten. Als de sporen rijp zijn komen ze vrij uit het eitje. Zoek ze vooral op klein houtig strooisel. Een drietal soorten nestzwammetjes zijn bij ons algemeen.

Wie kent ze niet van op dood hout: de geweizwammetjes. Het best gekend als draad- of geweivorm (naam) die onderaan zwartbruin tot zwart is en bovenaan wit en daarom ook wel eens de broek van Napoleon genoemd (je weet wel zijn zwarte laarzen met zijn witte broek). De ongeslachtelijke sporen zorgen voor de witte bepoedering bovenaan. Bij deze manier van voortplanten krijg je gewoon een kloon van de ouder. Jonge exemplaren hebben die bepoedering nog niet en zijn vaak oranje op de top. Ze lijken daarmee op gloeiende kaarsenpitten. Bij rijpheid verdwijnt het witte poeder en wordt de paddenstoel volledig zwart. Het vruchtlichaam groeit verder uit en krijgt een bobbelig oppervlak (zie foto). Onder die knobbels zitten kleine holtes waarin de echte sporen rijpen. Nu gebeurt de minder opvallende geslachtelijke voortplanting. Vaak zijn beide vormen op dezelfde plaats waar te nemen. Maar daarvoor moet je in de winter of het vroege voorjaar op pad. Naast de zeer algemene geweizwam zijn er nog enkele soorten zoals bijvoorbeeld de beukendopgeweizwam die groeit op afgevallen beukennapjes. Geweizwammetjes en andere familieleden hebben nog een merkwaardige eigenschap. Op plaatsen waar de zwamdraden van twee zwamvlokken elkaar in dood hout ontmoeten produceren ze melanine, een zwarte kleurstof. Hiermee wordt het eigen gebied verdedigd tegen soortgenoten. Deze zwarte grenslijnen zijn vaak goed zichtbaar in houtblokken.

Op allerlei houtig materiaal zie je vaak minuscule roodoranje bolletjes. Meestal gaat het om het gewoon meniezwammetje. De exemplaren op de foto zijn in werkelijkheid slechts 0,2 tot 0,4 mm in doorsnede. De Nederlandse naam verwijst naar menie, een oranjerode kleurstof die gebruikt werd in roestwerende verven. Kijk je met een loupe dan zie je framboosachtige kluwens die zorgen voor geslachtelijke sporen. Bemerk op bijgaande foto de roze bolletjes. Daar gaat de zwam in een steriele vorm zichzelf weer klonen met conidiën. Er bestaat een groot aantal soorten meniezwammetjes. Determinatie ervan is specialistenwerk.

De kroontjesknotszwam is een sierlijke verschijning. Ze is struikvormig als een koraalzwam. Typisch voor de soort is dat de vertakkingen eindigen in getande kommetjes en niet in stompe of spitse puntjes. Pas een goede tien jaar zijn ze bij ons te vinden. Ze worden nog steeds als zeldzaam opgegeven maar na wat speurwerk tussen gevallen populierenhout zijn ze tegenwoordig regelmatig te vinden.

Eddy Saveyn

Geweizwam met beide vormen — foto: Danny Declercq

Kroontjesknotszwam — foto: Eddy Saveyn

Karel en vijf natuurpunters *ondersteboven in Nieuw-Zeeland*

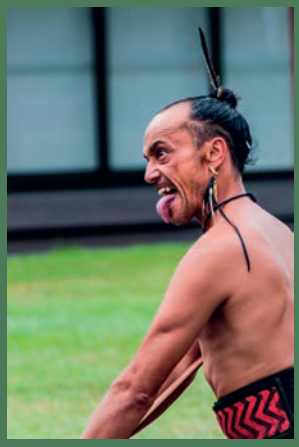

foto's: Annemie Verschueren

In januari 2018 trokken Karel en Alma, Luc en Lydie, Annemie en Yolande, samen met nog 19 medereizigers naar de andere kant van de wereld, naar onze tegenvoeters de "Kiwi's". Ze zagen er hoe gevarieerd het landschap en de natuur er is: nu eens waanden ze zich in IJsland tussen de geysers en de borrelende hete modderpoelen. Dan weer stonden ze net als in de Alpen aan de voet van een gletsjer. Een andere keer vaarden ze rond in een Noors aandoende fjord. In de buurt van enkele stranden bewonderden ze de meest zuidelijk groeiende palmbomen. En de volgende dag liepen ze in een gematigd regenwoud vol boomvarens en mossen. Dat allemaal in een land dat amper acht keer groter is dan België. Uiteraard maakten ze ook kennis met de cultuur van de oorspronkelijke bewoners, de Maori's, bekend voor hun tribaltatoeages en hun schrik inboezemende hakadans. Een fascinerende reis dus, maar vermoeiend, want als het daar morgen was dacht ons lichaam dat het avond was en vice versa. Om er niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk ondersteboven van te raken.

Karel De Waele

KALENDER januari - april 2019

UUR VAN VERTREK/EINDE
PLAATS VAN AFSPRAAK
TOELICHTING
GIDS
BIJZONDERHEID
CONTACTPERSOON
ZEKER MEEBRENGEN

HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
IWG: Invertebratenwerkgroep Lampyris
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KR: Natuurpunt afdeling Kruisem
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez vzw
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-plus
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vl. Ardennen-*plus*
PAWG: Paddestoelenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
TLES: Natuurpunt afdeling Tussen Leie en Schelde
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA-plus: Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Woensdag 9 januari

VWG: Bijeenkomst & nieuwjaarsreceptie van de Vogelwerkgroep

- 20u – 23u
- Stedelijk Centrum te Heurne
- Op deze feestelijke bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) wordt ook tijd voorzien om bij te praten, ervaringen te delen, bij een hapje en een drankje. We kijken terug op 2018 en zetten de meest memorabele waarnemingen op een rijtje.
- Meer info: www.facebook.com/groups/vwgvap/
- Paul Vandenbulcke, 0475 34 65 86

Vrijdag 11 januari

MOW en VA-*plus*: Gezamelijke nieuwjaarsreceptie van natuurpunt VA-*plus* en Milieufront Omer Wattez

- 19u30 – 23u
- Zaal De Kroon, Dorpsstr. 12, Horebeke
- We zetten het nieuwe jaar in met een hapje en een drankje.
- Graag vooraf een seintje aan MOW vzw, Dijkstraat 75 te Oudenaarde, T. 055 30 96 66 info@milieufrontomerwattez.be

Donderdag 17 januari

MOW: Derdedonderdagwandeling

- 14u – 17u
- www.milieufrontomerwattez.be/actief
- Iedere derde donderdag van de maand stappen we ±8 km in onze streek, vaak langs trage wegen. Met de klemtoon op wandelen en kletsen. En Omer Wattez indachtig.
- Goede wandelschoenen

Zaterdag 19 januari

ZV: Werkdag Middenloop-Zwalm: Steenbergse Bossen

- 10u – 16u
- T.h.v. Vierwegenstraat 10, Zottegem
- Terug openkappen van een verruigd terrein met opslag en bramen
- Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be
- Stevig schoeisel en werkhandschoenen

OUD: Knotwerkdag in de Langemeersen

- 9u – 17u
- Meersstraat in Petegem a/d Schelde
- Er worden knotwilgen geknot. Hout wordt verdeeld onder de deelnemers.

KR: Nieuwjaarsreceptie Natuurpunt afdeling Kruisem

- 18u – 24u
- Huize Adelgoed, Omgangstr. 41, Zingem
- Het moment voor de leden van het vroegere Zingem en Kruishoutem om bij een drankje en een hapje met elkaar kennis te maken
- ed.vandenabeele@skynet.be 0474 62 20 52

Zondag 20 januari

ZV: Nieuwjaarswandeling in de Munkbosbeekvallei

- 10u – 13u
- Parking kerk Beerlegem, Beerlegemsebaan 62/64, Zwalm
- Nieuwjaarswandeling doorheen de Munkbosbeekvallei met aansluitend een nieuwjaarsdrink in zaal Beekmeers
- Laurent Flostroy
- Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be
- Schoeisel aangepast aan de weersomstandigheden

KRB: winterwandeling + nieuwjaarsdrink

- 14u – 18u
- Kerk Schorisse, Zottegemstr. Schorisse
- Een mooie landschapswandeling door het hart van Het Burreken. Vanaf 16u aansluitend nieuwjaarsdrink in T'Hof ten Broucke, Hessestraat 2, Horebeke.
- Filip Hebbrecht, Renaat Vermeulen, Ronny De Clercq
- Keuze uit verschillende wandelingen met inbegrip van buggy vriendelijke route.
- Filip Hebbrecht, contact@burreken.be
- Stevige wandelschoenen

Vrijdag 25 januari

HRZ: Algemene ledenvergadering

- 20u – 22u
- Oud Klooster, Goezestr. 16-18, Ressegem
- Evaluatie voorbije werkjaar. Toelichting werking 2019. Natuurquiz
- Meer info: www.natuurpuntherzele.be
- info@natuurpuntherzele.be

HOU: LAV en lezing 'Huismussen en Koolmezen als bio-indicatoren voor biodiversiteit in steden' door Dr Jenny De Laet

- 19u tot 21u30, lezing om 20u
- Muziekcentrum de Garage, Kerkkouterstraat 62, Bavegem
- Welke impact heeft de concentrische

uitbreiding van de steden met sterke verstening op de stedelijke biodiversiteit. Dr Jenny De Laet geeft duiding bij recent onderzoek naar de aanwezigheid en genetische diversiteit bij huismus en koolmees.

www.natuurpunthoutem.be of mail nphoutem@gmail.com
Erwin Declercq - 0476 37 36 59

Zaterdag 26 januari

TLES: Samen werken in en voor de natuur

Elke laatste zaterdag van de maand werken we in één van onze natuurgebieden.

Meld je aan via koen.houthoofd@gmail.com Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt.

KBE: Werkdag Bos t'Ename

9u -12u en/of 13u30- 17u

loods, Boskant 56 te Oudenaarde.

Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.

Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30 guido.tack1@telenet.be

☑ Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 27 januari

KBE+ NPO*plus*: Winterwandeling in Bos t' Ename + nieuwjaarsreceptie kern Bos t' Ename & Natuurpunt Oudenaarde plus

Wandeling 9u - 11u45 ; receptie 11.45u

9u: Prov. Archeologisch Museum (PAM), Lijnwaadmarkt 20 te Ename
11.45u: Loods van Bos t' Ename, Boskant 56, Mater

Guido Tack

Guido Tack, 0474 90 02 30

☑ Goede wandelschoenen

TLES: Startactiviteit in de dreven van Nazareth

14u – 17u

kerk van Nazareth, Drapstraat

Ons jaar start in Nazareth. We ontdekken met meerdere gidsen het boeiend landschap rond de dreven van het kasteel. Er is een speelse wandeling voor jonge gezinnen. We sluiten af met gratis pannenkoeken en een overzicht van nieuwe activiteiten.

Koen Houthoofd, 0470 55 02 36, info@natuurpunttussenleieenscheldе.be

Februari – maart

KRB: paddenoverzetactie aan Rovorst N°33 te Zegelsem

Nader te bepalen

Rovorst 33 te Zegelsem

Plaatsen van schermen en opvangen van de padden. We zetten ze veilig aan de overzijde van de weg.

www.burreken.be

Filip Hebbrecht, contact@burreken.be

☑ Handschoenen

Vrijdag 1 februari

ZV: Algemene Ledenvergadering afdeling Zwalmvallei

20u - 23u

B&B De Notelaar, Biestmolenstr. 14, Zwalm

Samenstellen van het bestuur 2019 + bij een hapje en drankje ervaringen en gedachten wisselen over de natuur en de werking van onze afdeling

Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be

Weekend 2 en 3 februari

OUD: Knotwilgenweekend in de Heurnemeersen

9u - 12u en 13u - 16u. (aansluiten kan de ganse dag)

einde van de Tragel (= straatnaam), aan de Oude Scheldemeander.

Davy De Groote, 0485 62 82 26, dgdavy@gmail.com

Zaterdag 2 februari

OUD: Knotwerkdag in de Langemeersen

9u - 17u

Meersstraat in Petegem a/d Schelde

Er worden knotwilgen geknot. Hout wordt verdeeld onder de deelnemers.

Paul Cardon, 0474 39 02 77, paul.cardon@skynet.be en Alexander Van Braeckel, 0473 85 45 62, alexandervanbraeckel@telenet.be

☑ zaag, bijl, werkhandschoenen

OUD: Zwerfvuilactie (gecombineerd met knotwilgenweekend Heurnemeersen)

13u - 16u

Einde Tragel, nabij Scheldemeander

Davy De Groote, 0485 62 82 26, dgdavy@gmail.com

KRB: halve dag werken in de natuur

9u- 12u30

Perreveld t.h.v N°14 te Zegelsem

Niets zo heerlijk als de handen uit de mouwen steken in en voor de natuur. Allerlei klusjes zijn voorzien zoals maaien, afval opruimen, werken aan het Natuur.huis...

www.burreken.be

Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be

☑ Werkhandschoenen

Zondag 3 februari

VA: Tragewegen-wandeling Kwaremont-Kluisbos-Kwaremont

14u – 17u

Kerk Kwaremont, Kwaremontplein

Familiale wandeling met aandacht voor landschap, historiek en eerste lenteverschijnselen

Filip Keirse, 055 38 78 83, filip.keirse@telenet.be

☑ Waterdicht schoeisel

Vrijdag 8 februari

MOW Leievallei en Velt Leieland: Filmavond

19u30 – 22 u

Zaal De Rekkelinge, Desiré Delcroixstraat 1A te Deinze

2 documentaires 'Ceci n'est pas une patate' en 'Ici, La Terre' belichten de land- en tuinbouw vanuit een verschillende invalshoek. Zie www.milieufront-omerwattez.be/actief/

Inkom 5 euro, MOW-en Velt-leden 3 euro

Wim Bracke, 093 80 01 03 of bracke.wim@skynet.be

Zaterdag 9 februari

RO: Beheerswerken in het reservaat Pyreneeën te Ronse

- 10u - 15u
- Parking van het huis van ons lid Tom Pottie, Rotterijstraat 307, Ronse. Vandaaruit gaan we 300m te voet langs de oude spoorlijn naar het moerasbos Zuid.
- Met de hand in het moerasbos poelen graven die dienen als voortplantingsplaats voor vuursalamanders.
- Wie wilt komt in aanmerking voor een vrijwilligerspremie van 30 euro
- Conservator Moreaux Philippe, 0476 49 24 61 of moreauxphilippe1951@gmail.com
- ☑ Boterhammen, laarzen, spade en evt. kruiwagen

Zondag 10 februari

HRZ: Winterse wandeling

- 9u30 - 12u
- Natuur.huis, Ransbeekstraat 1, Sint-Antelinks
- Het Duivenbos in de winter
- Frederik Dierickx
- Iedereen welkom. Gratis. Meer info: www.natuurpuntherzele.be
- info@natuurpuntherzele.be
- ☑ Stevige wandelschoenen of laarzen (het Duivenbos kan drassig zijn)

Zaterdag 16 februari

TLES en VWG: met de bus naar Zeeland

- 7u30 – 19u
- Brielpoort Deinze, Lucien Matthijslaan
- Zeeland hoeven we aan de vogelliefhebbers niet voor te stellen, de streek kent heel wat toplocaties waar heel wat zeldzame wintergasten te spotten zijn. We bezoeken meerdere hot spots.
- de immer enthousiaste vogelgidsen van de vogelwerkgroep VA+
- 15 euro pp (voor de bus). Inschrijven verplicht via www.natuurpunt.be/agenda/met-de-bus-naar-zeeland-31392. Max. één bus (55 man)
- koen.bilcke@gmail.com, 0473 81 43 58
- ☑ Picknick voor 's middags

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

- 10u - 16u
- Wordt rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
- Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be

Zondag 17 februari

OUD: Officiële opening stuw in de Langemeersen, met voorafgaand wandeling in Langemeersen en omgeving

- Wandeling 14u - 16u; officiële opening en drankje: 16u-18u
- Parking Donkvijver, Donkstr. Oudenaarde
- Een mooie landschapswandeling in de Langemeersen en omgeving met speciale aandacht voor overwinterende vogels. Vanaf 16u aansluitend officiële opening van de vispasseerbare kantelstuwen
- Alexander Van Braeckel, 0473 85 45 62
- Deze stuw is mogelijk gemaakt met de financiële steun van ANB, VMM en de Provincie Oost-Vlaanderen
- Alexander Van Braeckel, 0473 85 45 62, alexandervanbraeckel@telenet.be
- ☑ Waterdicht schoeisel of laarzen

Donderdag 21 februari

MOW: Derdedonderdagwandeling

- Zie zaterdag 17 januari 2019

Vrijdag 22 februari

TLES: De natuur is de weg. Lezing over de visie op leven en natuur van Ulrich Libbrecht

- 20u - 23u
- Ter Wilgen, Poelstraat Deinze
- Ulrich Libbrecht was stichter van MOW en jarenlang bezieler en voorzitter van het huidige Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*, maar hij was ook filosoof en hoogleraar sinologie. We zullen stilstaan bij de ideeën waarmee hij velen wist te inspireren en een basis legde voor een natuurengagement vanuit het hart. Els Janssens, voorzitster van het Libbrechtgenootschap, neemt ons mee op het filosofische pad waarbij de natuur onze wegwijzer is.
- Gastspreker: Els Jansens
- Inkom 5 euro pp
- info@natuurpunttussenleieenscheldе.be

Zaterdag 23 februari

TLES: Samen werken in en voor de natuur

KBE: Werkdag Bos t'Ename

- Zie zaterdag 26 januari 2019

Zondag 24 februari

HRZ : Vogels kijken in "De Blankaart" in Diksmuide

- 8u30 - 17u
- Kerk Herzele (carpooling)

Watervogels observeren
Ward De Groote en Patrick Rouckhout
Carpoolen naar Diksmuide. Iedereen welkom. www.natuurpuntherzele.be
info@natuurpuntherzele.be
Picnic. Verrekijker.

Zaterdag 2 maart

KRB: halve dag werken in de natuur

9u - 12u30
Perreveld t.h.v N°14 te Zegelsem
Niets zo heerlijk als de handen uit de mouwen steken in en voor de natuur. Allerlei klusjes zijn voorzien zoals maaien, afval opruimen, werken aan het Natuur.huis...
www.burreken.be
Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be
werkhandschoenen

Zondag 3 maart

VA+ VWG: Op zoek naar spechten en mezen in het Kluisbos

7u – 10u
parking van het recreatieoord Kluisbos, Poletsestraat Ruien
Voorjaarsgeluiden en territoriumgedrag van boomklevers, mezen (o.a. glanskop) en spechten, mogelijks middelste bonte specht.
Norbert Desmet, 0494 65 33 91 en Thijs Lietaer, 0473 58 17 14.
Warme kledij, goed schoeisel, verrekijker.

Zaterdag 9 maart

HRZ: Nestkastjes en insectenhotels bouwen met de kinderen

14u - 17u
Natuur.huis, Ransbeekstraat 1, Sint-Antelinks
Activiteit voor de kinderen
Ward De Groote, Patrick Rouckhout en Diede Huyge
Meer info: www.natuurpuntherzele.be
info@natuurpuntherzele.be

HOU: Beheerwerken Smoorbeekvallei

13u - 17u
Parking t.h.v. Rot 10, Letterhoutem
Verwerken van snoeihout in een grote takkenril, verwijderen wilgenopslag en veel meer. Een hapje en een drankje wordt voorzien!
www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com
Erwin Declercq - 0476 37 36 59
Werkkledij, werkhandschoenen, evt. snoeischaar

Zondag 10 maart

OUD + VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde

6u30 – 9u30
Parking aan de vestingen, Oudenaarde (einde van Minderbroederstr.).
We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. Ideaal voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijsjes.
André Wandels, 09 383 66 25
Zie ook 14 april en 12 mei
Laarzen, verrekijker.

ZV: Lentemaaltijd

Vanaf 11u30 – ca 15u
Feestzaal Bevengemse Vijvers, Bevegemse Vijvers 1, Zottegem
Eetfestijn van de afdeling Zwalmvallei
Een heerlijke maaltijd ten voordele van onze natuurgebieden in Brakel, Zottegem en Zwalm. Kaarten volwassenen 16 euro, kinderen 9 euro. Te verkrijgen bij bestuursleden of medewerkers of via overschrijving op rekeningnummer BE57 9201 0163 2135 van Natuurpunt Zwalmvallei met vermelding van uw keuze en aantal volw/kind. Keuze uit warme beenhesp, koude visschotel en of kleurrijke veggie-schotel.
Annie Muller, 0477 78 03 07

Zaterdag 16 maart

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

10u - 16u
Wordt rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be

RO: Paddenoverzetactie aan het Brakelbos-Bois D'Hoppe

18u - 21u
Cabane Sylvie naast de kapel in D'Hoppe 7 te Vloesberg (Flobecq)
Tweetalige excursie georganiseerd door onze Waalse vrienden van de Pays des Collines. Nadien wordt een glas aangeboden en is er overleg over de geplande eco-duc onder de weg.
Les guides-nature du pays des collines
Excursie ifv Europees Interreg microproject SALAMANDRA
Philippe Moreaux 0476492461 of moreauxphilippe1951@gmail.com
Fluo-vest, zaklamp en laarzen.

Lezing: Oog in oog met wilde bijen – Joeri Cortens

20u – 22u30
Gemeentezaal Vosselare, Vosselaredorp 51 Deinze
Van maart tot oktober spelen zich dagelijks de boeiendste taferelen af in de bijenwereld. Het zijn verhalen over verleiding en bedrog, metselaars en behangers, pluimvoeten en slobkousen, macho's en huisvrouwen. Wist je dat ze solitair leven en elk een eigen nestje maken? En dat ze als geen ander bessenstruiken, fruitbomen en andere gewassen bestuiven? Daarom bekijken we de mogelijkheden voor een bij vriendelijk beheer van tuinen, landbouw- en natuurgebieden. Met heel wat praktische tips !
Gastspreker: Joeri Cortens
3 euro voor leden, anders 4 euro.
organisatie: Natuurpunt De Ratel

Zondag 17 maart

KR: Vroege morgenzangtocht in Lozerbos

6u30 – 9u30
Parking aan de Zandvlooi (Passionistenstraat, Kruishoutem).
Zoals in het prille begin van onze vereniging, 50 jaar geleden, gaan we de eerst zangers in het Lozerbos beluisteren.
André Wandels, 09 383 66 25.
Verrekijker

Donderdag 21 maart

MOW: Dededonderdagwandeling

Zie zaterdag 17 januari 2019

Zaterdag 23 maart

TLES: Filmavond "Karel en vijf natuurpunters onderstoboven in Nieuw-Zeeland"

20u – 23u
Zaal Ter Wilgen, Poelstraat 70 Deinze
Zie pagina 20 in deze Meander
Inkom 2,5 euro pp
info@natuurpunttussenleieenschelde.be

HRZ: Elfen- en Heksenwandeling voor kinderen

14u - 17u
Natuur.huis, Ransbeekstraat 1, Sint-Antelinks
Kom verkleed als een sprookjesachtig bosfiguur (paddenstoel, kabouter, elfje, aardmannetje, vuurvlieg,....)
Diede Huyge en Bernadette Michiels
Meer info: www.natuurpuntherzele.be
info@natuurpuntherzele.be
☑ Stoeltje of krukje, wandelschoenen of laarzen (het Duivenbos kan drassig zijn)

Zondag 24 maart

VA: Ledencafé (algemene vergadering)

9u30: een sterke koffie of een kruidige thee met ontbijtkoeken
10u: visuele terugblik op de activiteiten van het voorbije jaar in het Burreken, de Maarkebeekvallei en het Paddenbroek + tip van de sluier opgelicht van het programma voor 2019
't Hof Wijmenier, Wijmenierstraat 20, 9680 Maarkedal
https://t-hof-wijmenier.business.site
Dit alles in een gezellige sfeer bij een kapperend haardvuur en in het gezelschap van vrienden en een streekbier als afsluiter.
gratis
vooraf inschrijven via 055 30 98 10 of johan.cosijn@telenet.be
Alle leden van Natuurpunt Vlaamse Ardennen zijn van harte welkom! Warme groeten en tot dan.

Zaterdag 30 maart

TLES: Samen werken in en voor de natuur

KBE: Werkdag Bos t'Ename

Zie zaterdag 26 januari 2019

TLES: Nacht van de Steenuil

20u – 22u30
Station Landegem, Deinze
Op de Nacht van de Steenuil maak je kennis met het kleinste en sympathiekste uiltje van Vlaanderen. Deze rakker met knalgele ogen heeft een voorliefde voor holle knotwilgen als broedplaats en wordt actief in de vooravond. Dit en nog vele andere zaken beleef je op de Nacht van de Steenuil.
Toon Spanhove
organisatie: Natuurpunt De Ratel

HRZ: Nacht van de Steenuil

19u30-22u
Natuur.huis, Ransbeekstraat 1, Sint-Antelinks
Dries Van Nieuwenhuyse, Danny Schockaert
Meer info: www.natuurpuntherzele.be
info@natuurpuntherzele.be

Zondag 31 maart

RO: Bezoek aan het Bois de Bon-Secours

14u30 - 17u
Parking aan de basiliek van Bonsecours, Place Jean Absil.
Tweetalige familiale excursie georganiseerd door onze Franse vrienden van Condé sur l'Escaut. Bezoek van de Franse kant van het Bois de Bon-Secours. We bezoeken er o.a. de oude en nieuwe poelen die er werden en worden gegraven i.f.v. de voortplanting van de vuursalamander.
Agostino Populin en Philippe Moreaux, 0476 49 24 61 of moreauxphilippe1951@gmail.com
Gedeeltelijk culturele uitstap met uitleg over de mijnstreek Borinage, ontstaan grens Frankrijk-België. Excursie ifv Europees Interreg microproject SALAMANDRA.
Philippe Moreaux 0476492461 of moreauxphilippe1951@gmail.com
☑ Laarzen

TLES: Eekse Scheldemeersen. Prille lentewandeling langs veldwegen en Scheldejaagpad

14u – 17u
Onder de Grenadiersbrug, kant Eke. Parkeren: bedrijventerrein "Sluis"
Natuur en mens aan het werk in dit landschap. Verkenning van flora en fauna.
Gilbert De Ghesquière, gil.de.ghesquiere@skynet.be
info@natuurpunttussenleieenschelde.be
☑ Vocht- en modderbestendig schoeisel.

Van zondag 7 april tot zondag 27 oktober

ZV: Zomerseizoen Boembekemolen

14u -18u
Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
Van zondag 7 april tot zondag 27 oktober is de Boembekemolen elke zondag open van 14 tot 18u. We verwelkomen je graag in de molen en op ons terras!
De Boembekemolen is bovendien hét vertrekpunt voor een lichtvoetige of stevige wandeling in de Zwalmvallei. Kaartjes en diverse info beschikbaar in de molen.

Zaterdag 6 april

KRB: halve dag werken in de natuur

9u - 12u30
Perreveld t.h.v n°14 te Zegelsem
Niets zo heerlijk als de handen uit de mouwen steken in en voor de natuur. Allerlei klusjes zijn voorzien zoals maaien, afval opruimen, werken aan het Natuur.huis...
www.burreken.be
Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be
☑ werkhandschoenen

Zondag 7 april

HRZ: Wandeling voorjaarsbloeiers

9u30 - 12u30
Natuur.huis, Ransbeekstraat 1, Sint-Antelinks
Voorjaarsbloeiers in het Duivenbos
Frederik Dierickx en Patrick Rouckhout
Meer info: www.natuurpuntherzele.be
info@natuurpuntherzele.be
☑ Stevige wandelschoenen of laarzen (het Duivenbos kan drassig zijn)

Zondag 14 april

VA + VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde

- 6u15 - 9u15
- Parking vestingen, Oudenaarde (einde Minderbroederstraat).
- In dit deel van de lente zijn al meer soorten vogels terug van het verre Zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar nieuwe vogelwijsjes.
- André Wandels, 09 383 66 25.
- Laarzen, verrekijker

KRB + PWG: Lentebloeiers in het natuurreservaat Burreken

- 14u - 17u
- Kerk Schorisse, Zottegemstraat.
- Plantenwandeling voor beginners.
- Marie-Anne De Geest, 0474 56 05 04
- Flora, loep, laarzen of stapschoenen.

Donderdag 18 april

MOW: Derdedonderdagwandeling

- Zie zaterdag 17 januari 2019

Zaterdag 20 april

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

- 10u - 16u
- Wordt rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
- Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be

Paasmaandag 22 april

VA+ WMBV + OUD: Gezinswandeling in de Maarkebeekvallei.

- 14u – 17u
- kerk van Maarke, Maarkeweg-Kokkerellestraat
- Natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor de voorjaarsbloeiers in het Eeckhoutbos en het Longkruidbosje.
- Johan Cosijn, 055 30 98 10.
- Stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

Vrijdag 26 april

HRZ: Wolf en lynx in Wit-Rusland. Lezing door Jan Gouwy

- 20u-22u
- Mediabox Wattenfabriek, Solleveld 35, Herzele
- Jan Gouwy neemt ons mee naar het Naliboki-natuurreservaat in Wit Rusland waar onderzoek wordt gedaan naar de wolf en de lynx.
- Meer info: www.natuurpuntherzele.be
- info@natuurpuntherzele.be
- Iedereen welkom.

Zaterdag 27 april

RO + PWG: Planteninventarisatie Bois Joly, Ronse

- 10u - 13u
- Parking Nieuw Kerkhof, Hogerluchtstraat Ronse
- Heidi Demolder, 0476 40 34 52.
- Flora, loep, laarzen of stapschoenen

TLES: Samen werken in en voor de natuur

KBE: Werkdag Bos t'Ename

- Zie zaterdag 26 januari 2019

KR: Zwerfvuilactie Kruisem

- 9u - 12u
- De loods containerpark Kruishoutem-sesteenweg 167, Zingem
- ed.vandenabeele@skynet.be
- 0474 62 20 52
- Stevige stapschoenen of waterdicht schoeisel

Zondag 28 april

HOU: Vroege Vogels

- 5u - 7u30 aansluitend ontbijtbuffet 7u30 - 9u
- Parking t.h.v. Rot 10, Letterhoutem
- Tijdens de Vlaamse Ardennendag gaan we bij het krieken van de dag op pad in een mooi stukje natuur, de Smoorbeekvallei in Sint-Lievens-Houtem. We gaan er op zoek naar vogels en vogelgezang in bosgebied en open terrein.
- Roman Eyckerman
- Aansluitend ontbijtbuffet, 10 euro per persoon, gelieve in te schrijven via nphoutem@gmail.com
- www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com Roman Eyckerman 0477 47 24 15

Vlaamse Ardennendag

- Zie p. 40 voor meer informatie

Comitas "sheng-instituut"
(succursale Lexica)

YOGA & MASSAGE

"de natuur wijst de weg"

Hospitaalstraat 9
9000 Gent

Nederpoorterij 7
9660 Brakel

0476 56 58 53
www.yoga-comitas.be

Meer dan 100 soorten vogels en meer dan 60 soorten dagvlinders waarnemen in 1 week tijd? Meer dan 300 dagen zon per jaar en een zwembad?

Vakantiewoning Casa Mata Spaanse Pyreneeën

10% korting voor leden van Natuurpunt
(behalve in juli en augustus)

Alle info: www.casamata.info

Met dank aan de Europese Unie:
het microproject Interreg France-Wallonie-Vlaanderen: SALAMANDRA!

Project ter bescherming van de *Salamandra salamandra* ofte vuursalamander.

De meeste Natuurpunters weten wel dat er in de bossen in onze streek vuursalamanders voorkomen, maar zeldzaam zijn diegenen die ze reeds hebben gezien. De meesten kennen ze van op foto: geel en zwart, tot 20 cm groot, prachtig dier!

foto: Johan Cosijn

Ze zijn moeilijk te spotten omdat het nachtdieren zijn en bovendien heeft de volwassen vuursalamander slechts een beperkt leefgebied waarbij hij zich zelden verder dan een paar tiental meter van zijn schuilplaats waagt. Enkel tijdens de nazomer en vroege herfst gaan ze op pad, dan gebeuren immers de meeste paringen; vooral de mannetjes zijn dan actiever en durven zich verder te begeven op zoek naar gewillige vrouwtjes. Is het echter te droog en/of te koud, dan blijven ze inactief, wachtend op betere tijden.

Om ze te spotten moet men dus 's nachts het bos in, gewapend met de zaklamp, best tijdens de paringsperiode in het najaar. Ook in het vroege voorjaar kan men er zien, dan echter meer vrouwtjes op zoek naar een geschikte waterpartij om de in hun buik wriemelende larven te gaan afzetten. Want ja, ook dit maakt de vuursalamanders uitzonderlijk: ze leggen geen eieren zoals kikkers, padden en watersalamanders, maar wel volledig gevormde larfjes! Naar het schijnt meestal een paar tientallen tegelijk, max 70 vond ik in de literatuur.

Zoals alle amfibieën zijn ook de vuursalamanders de eerste levensmaanden waterbewoners en ademen ze door kieuwen; wanneer ze 4 tot 6 cm groot zijn maken ze een zogenaamde metamorfose door waarbij de longen zich ontwikkelen en de kieuwen geresorbeerd worden. De leeftijd waarop ze het water verlaten, hangt af van de groeisnelheid en die is afhankelijk van het voedselaanbod. In onze streken is dit meestal 3 à 5 maand, dus meestal tijdens de zomer.

Amfibieën zijn koudbloedige dieren: ze nemen de temperatuur van hun omgeving aan. Bij koude worden ze stijf en loom, blijven onbeweeglijk en zonder te eten in hun schuilplaats. Een echte winterslaap houden ze niet, tijdens een zachte herfst of winter kunnen ze zelfs lang actief blijven en/of vroegtijdig weer tevoorschijn komen. Ook het tegendeel is waar: met hun zachte en poreuze amfibieënhuid verdragen ze de extreme warmte en droogte niet, tijdens dergelijke zomers houden ze zich schuil in hun holletje. Deze holletjes graven ze niet zelf. Het zijn verlaten muizengangen, ruimtes onder een boomstronk of tussen boomwortels. Geschikte holletjes zijn zeldzaam en worden ook ingenomen door andere dieren: muizen, kikkers, insecten... Misschien is dit wel de reden dat ze zich bijna nooit ver van hun woonplaats durven begeven?

foto: Rik Desmet

Het zijn echte vleeseters, hun lievelingsvoedsel zijn regenwormen, duizendpoten, naaktslakken.... Ook de larven zijn zuivere vleeseters, zij eten waterpissebedden, larven van eendagsvliegen of kevers, in het water verdronken insecten, enz. Bij gebrek aan voedsel vertonen ze kannibalistische trekjes en eten de groten de kleintjes op! Vuursalamanders kunnen oud worden. In de literatuur vond ik "20 jaar in de natuur en tot 40 jaar in gevangenschap"!

Waar vindt men nu deze indrukwekkend grote salamander? In Vlaanderen komt hij alleen nog voor in het Zuiden van de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Hij is verdwenen in de Voerstreek alsook in de Westvlaamse heuvels bij Ieper. In Nederland komt hij alleen voor in het uiterste zuiden van Limburg. In Wallonië en Frankrijk echter is hij algemener, in de Ardennen is hij zelfs de meest algemene salamander. M.a.w. Vlaanderen bevindt zich aan de noordgrens van het verspreidingsgebied. In Centraal-Duitsland komt hij wel iets noordelijker voor, de streek is dan ook sterk bebost.

Is hij bedreigd? Ondanks het feit dat hij beschermd is, is zijn voortbestaan buiten sterk beboste gebieden - zoals bv de (Waalse) Ardennen - onzeker. Bij ons is de versnippering van het landschap zijn grootste bedreiging. In de meeste oude bossen van Zuid Oost-Vlaanderen kun je hem (nog) aantreffen, maar deze populaties leven afgezonderd van elkaar, op een soort eiland. Durven paringsgewillige mannetjes hun bos te verlaten, dan komen ze terecht in een door wegen en grachten doorsneden landschap waar duchtig gesproeid wordt, zodat de overlevingskansen voor hen quasi nihil zijn. Er treedt dus een erge genetische verarming op in al deze kleine afgescheiden groepjes. Het zijn echte relictpopulaties. Ten gevolge van de industrialisatie van de landbouw en de sterke toename van het verkeer sedert 1950, is er sedertdien weinig of geen uitwisseling van genen meer geweest! En dat is gevaarlijk voor uitsterving door inteelt!

En dit is nog niet alles! Sedert 2014 (of vroeger?) wordt onze vuursalamander bedreigd door een dodelijke schimmel! Deze schimmel is verwant aan een soort die in Zuid-Amerika de gifkikkerpopulatie enorm heeft doen afnemen, sommige soorten zijn zelfs uitgeroeid. Hoe is die schimmel er gekomen? Wel, het is een schimmel die reeds gekend was bij sommige woestijnreptielen uit 't Midden-Oosten. Veel dieren zijn daar drager van de schimmel maar worden er niet ziek van, net zomin als wij, andere zoogdieren of vogels. Die reptielen zijn ingevoerd geweest (dierenhandel), sommige waren besmet maar niet ziek. Op de één of andere manier zijn er schimmelsporen in de natuur terecht gekomen, inheemse amfibieën zijn besmet geraakt enz. Resultaat: reeds dode alpenwatersalamanders gevonden, de Nederlandse vuursalamanderpopulatie uitgeroeid, ook in de streek rond Eupen vuursalamandersterfte... Daarom wordt

er gevraagd vuursalamanders (en andere amfibieën) zo weinig mogelijk aan te raken, niet voor ons maar voor hen. Wij kunnen immers ongewild ook drager zijn van sporen van deze dodelijke schimmel!

Een andere bedreiging gaat uit van de watervervuiling. Larven leven inderdaad in proper water, zowel in zacht stromende beken als in bospoelen. Bij sterke regens spoelen die "beeklarven" uiteraard mee, de rivier in... In vroeger tijden een tweede methode voor de soort om eventueel nieuwe gebieden te koloniseren en/of om aan genetische uitwisseling te doen. Jammer genoeg echter zijn quasi alle grotere beken en zeker de rivieren dermate vervuild, dat er geen overlevingskansen zijn voor deze larven...

Hoe kunnen we de vuursalamanders nu redden? Door op één of andere manier de genetische uitwisseling tussen de vele kleine eilandjes te bevorderen. Hoe? Door natuurcorridors te creëren tussen de bossen... zegt de theorie! Iedereen begrijpt echter de enorme moeilijkheid van deze maatregel: alle land is bij ons in gebruik, als landbouw- of als woongebied; verharde wegen en kanalen lopen kris-kras door het land en zorgen voor haast onmogelijk over te steken barrières. We gaan dus een handje moeten helpen. Er is een programma in de maak, gecoördineerd door het ANB, die larven zal verplaatsen tussen de bossen om "nieuw bloed" in te brengen. Ik ken trouwens natuurminnaars die het zelf al gedaan hebben... ik ken zelfs een jager die reeds volwassen vuursalamanders uit de Ardennen heeft uitgezet in het Bos Ter Rijst! Allemaal goedbedoeld maar jammer genoeg niet gecoördineerd! En bovendien eigenlijk verboden!

Een andere maatregel is de soort te bevorderen door het graven van kleine bospoelen. Daardoor zullen er meer vuursalamandertjes volwassen worden en zal de populatie toenemen. Geschikte plaatsen zijn meestal echter biologisch waardevol: kwelzones, beekvalleien, bronbossen. Enne... wie kent er niet de prachtige en zeldzame flora die er dikwijls groeit: goudveil, aronskelk, waterpeper, reuzenpaardestaart, eenbes... Daarom moeten deze poelen met de hand uitgedolven worden: het is niet verantwoord om er een kraan naar toe te brengen!

Enne... nu zijn we aan de verklaring van de titel geraakt: het Interreg-microproject SALAMANDRA!

In de Pays des Collines (het Waals gedeelte van de "Vlaamse Ardennen") kampen de overblijvende vuursalamanderpopulaties met dezelfde problemen. En dit zelfs verder, tot in het Noorden van Frankrijk! Bovendien organiseren onze Waalse vrienden van Les Guides-Nature uit Flobecq-Ellezelles reeds jaren een paddenoverzetactie in het d'Hoppebos: één van de grootste paddenpopulaties uit Wallonië. Met een 2000 overgezette padden elk voorjaar! En tussen de padden ook steeds enkele vuur- en andere salamanders, die zonder deze actie reddeloos verloren zouden zijn. Het is echter een tamelijk riskante job: de amfibieën trekken als 't donker is én de auto's rijden er rap. Er moest absoluut een andere oplossing gevonden worden. En die komt er: een eco-duct onder de baan door, speciaal ingericht voor en aangepast aan trekkende amfibieën!

Onze Waalse natuurgidsen trachtten financiering te vinden voor het inrichten van hun "crapauduc" in D'Hoppe en kwamen uit bij de Europese Unie! Daar worden namelijk kleinere projecten die de vriendschap en de uitwisseling van de verschillende volkeren in Europa moeten bevorderen, financieel gesteund. Het project SALAMANDRA kreeg vorm, de deelnemende partners werden gezocht en gevonden en... het project werd goedgekeurd! Tussen 15/10/2018 en 14/4/2020 is er een budget van 29500 euro voorzien waarmee de drie partners van het project elk iets moeten uitvoeren: 1/ Natuurpunt-Ronse krijgt 4200 euro om minstens vijf poelen manueel uit te graven in het reservaat Pyreneeën-Tombele; 2/ het stadsbestuur van Condé-sur-L'Escaut krijgt dezelfde som om hetzelfde te doen in het Bois de Bon-Secours; 3/ het gemeentebestuur van Vloesberg krijgt 19500 euro om een heuse amfibieëntunnel te maken onder de straat die dwars door D'Hoppe loopt en 4/ er is dan nog 1600 euro steun voorzien voor de vzw Guides-Nature des Collines om de administratie en de vertalingen van dit project op zich te nemen.

De uitvoering van de werken door Natuurpunt-Ronse is reeds in volle actie. Verdere werkdagen worden aangekondigd o.a. in de Meander. Bovendien zijn er uitwisselingsexcursies gepland naar D'Hoppe, naar Condé s/ L'Escaut alsook bij ons in 't reservaat Pyreneeën. JULLIE ZIJN ER ALLEMAAL UITGENODIGD, het worden leerrijke en leuke tweetalige excursies waarbij we de interesse en de gastvrijheid van onze Franssprekende gelijkgezinden zullen testen! Tijdens de tocht in het Franse Bon-Secours eind maart 2019 verkennen we bovendien ook de historisch interessante Franse Borinage.

Tot op één van deze activiteiten! Als 't past, verwittig als ge komt: 0476 49 24 61 of moreauxphilippe1951@gmail.com. Dan proberen we gezamenlijk te rijden of te carpoolen!

Philippe Moreaux
voorzitter Natuurpunt-Ronse.
Conservator reservaat Pyreneeën-Tombele.

Interreg
France-Wallonie-Vlaanderen
UNION EUROPÉENNE
EUROPESE UNIE
Micro-projet | Microproject
Salamandra

Dag van de Natuur

Dag van de Natuur in de **Maarkebeekvallei** (Natuurpunt Vlaamse Ardennen): populieren maken plaats voor meer diversiteit in het bos rond de Schamperij.

Het bos in de Schamperij in Horebeke onderging op zaterdag 24 november 2018 een grondige vernieuwing. De boomkapper had eerder de monotone populierenaanplant verwijderd en de werkgroep rond de Maarkebeekvallei van Natuurpunt Vlaamse Ardennen heeft, zoals voorzien in het beheerplan, een meer divers aanbod aan bomen en struiken aangeplant. Ze kregen daarbij hulp van KSA Oudenaarde en JNM Vlaamse Ardennen.

Nog niet zo lang geleden werden hier populieren aangeplant. Voor de natuur is zo'n monotone populierenbeplanting niet aantrekkelijk. De andere bomen en struiken kregen te weinig kansen door deze snelgroeiende bomen. Daar heeft de werkgroep nu verandering in gebracht. Na het verwijderden van de populieren plantten ze inheemse en standplaatsgeschikte bomen en struiken, zoals zomereik, haagbeuk, zoete kers, gewone esdoorn, kleinbladige linde en wintereik. Zo kan dit perceel evolueren naar een florarijk en gevarieerd voorjaarsbos. In de zone tussen het bos en de weide komt een bosrand met soorten als veldesdoorn, sporkehout, Gelderse roos, hondsroos, meidoorn en sleedoorn. Dankzij de herbebossing zullen meer dieren en planten hier een geschikt leefgebied vinden.

Jong en oud(er) planten samen bos in de Schamperij — foto: Lieke D'Hondt

Johan Cosijn

Tijdens de dag van de Natuur werkten we met **Natuurpunt tussen Leie en Schelde** in de Vondelmeersen, een deelgebied van het natuurgebied 'Vallei van de Zeverenbeek'. Daar onderhouden we honderden knotwilgen langs de grachtjes in de laaggelegen meersen aan de Vondelbeek. De topwerkploeg van natuurpunt had de bomen (die door achterstallig beheer al enorme proporties aangenomen hadden) al netjes geknot, met de vrijwilligers stond ons de taak te wachten om al het hout op te ruimen. In de voormiddag daagden een zevental keihardwerkende mannen op, in de namiddag waren we blij dat er ook aflossing en versterking kwam van nieuwe vrijwilligers en heel wat enthousiaste JNM'ers. De fijne takken werden verwerkt in twee grote takkenwallen zodat ze een nieuw biotoop vormen voor verschillende vogelsoorten, kleine zoogdieren, amfibieën en heel wat ongewervelden. Het grote hout werd verzameld en verdeeld tussen alle noeste werkers. De namiddag werd afgesloten met een beker warme chocomelk, koekjes en vooral hartverwarmende babbels. Heel veel dank aan de vrijwilligers, de werkploeg van Gent en de JNM!

Wil je in de toekomst ook een handje toesteken? Stuur ons dan vlug een mailtje via info@natuurpunttussenleieenschelde, en dan laten we je telkens weten waar onze maandelijkse werkdag doorgaat.

Koen Houthoofd

Op de Dag van de Natuur kreeg het **Burreken** er een halve hectare bos bij. De uitbreiding sluit aan op een bestaand gemengd bos in de vallei van de Roosmeersbeek nabij Roborst. Er werden ruim 800 bomen en struiken aangeplant met een brede diversiteit aan soorten waaronder vooral eik en linde. Daarnaast werden ook enkele zeldzame en inmiddels verdwenen bomen geherintroduceerd zoals fladderiep en grauwe abeel. Een brede rand werd voorzien van bloem- en vruchtenrijke struiken. De werken liepen vlot en efficiënt dankzij de steun en onvermoeibare inzet van de KSA van Elst en enkele doorwinterde vrijwilligers. In de namiddag staken jong en oud een handje toe om een kunstmatige vijver uit te breken en twee poelen uit te diepen. Aan water en modder geen gebrek. Tegelijk werden ook 25 m scheerhaag en diverse struikgroepjes in de bosrand aangeplant. Daarbij komt nog tal van klein opruimwerk. Het is duidelijk dat die dag een berg werk is verzet zonder dat we vergaten te genieten.

Dirk Criel

foto: Chris Ysebaert

Ook in **Bos t'Ename** werd een akker omgezet in nieuw bos. Het grootste deel van de akker laten we spontaan verbossen. In de rand werden 1500 boompjes geplant om zeker te zijn van een snelle en diverse bosvorming. Terwijl de volwassenen en de scouts van Ename bomen plantten, leerden de kinderen ze net op een veilige manier afzagen. Op sommige plekken in het bos werd ten voordele van vele natuurwaarden gekapt volgens het systeem van middelhout. Daarbij komt er extra licht in het bos dat nodig is voor vele soorten. Volgend voorjaar schieten er nieuwe scheuten net zoals bij een knotwilg (zie ook 10 jaar waarnemingen.be pagina 36 van deze Meander). De lokale werkgroep Bos t'Ename dankt het Agentschap voor Natuur en Bos voor de gewaardeerde samenwerking.

Pieter Blondé

Op de Dag van de Natuur in **Herzele** werden de grote middelen ingezet. Met de hulp van John en zijn tractor, 2 houtklievers, een kettingzaag en veel zwoegen en zweten werd een grote stapel snoeihout uit het Duivenbos verwerkt tot mooie stukken brandhout. Dit brandhout is voor later gebruik in het toekomstige Natuur.huis in Sint-Antelinks.

Frederik Dierickx

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert
Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem
09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

Bijzondere vogelwaarnemingen NAJAAR 2018

Na de vogelluwe zomermaanden begint ze je opnieuw zachtjes te kriebelen. De trektelmicrobe. Je weet wel, die microbe die er voor zorgt dat je meer naar boven dan voor je kijkt. Die microbe die er voor zorgt dat je vaker dan anders wordt aangemaand om op de baan te letten. Maar het is sterker dan jezelf. Die roofvogel die je daar in je ooghoek zag als een stipje in de staalblauwe hemel, wie weet is het wel een visarend. Toch maar even op kant en de verrekijker uit het handschoenkastje halen. 95% kans dat het weer eens een buizerd is, maar je weet maar nooit. Die kriebel voel ik en vele anderen elk najaar (en voorjaar).

Volgens mij wordt die microbe uit zijn zomerslaap (bestaat dat?) gehaald doordat er in september plots terug activiteit is in de vogelwereld. De roepjes en silhouetjes uit en in het struikgewas nemen toe. Een tjiftjaf zet zich nog eens hoog in een struik en begint plots weer uit volle borst te tjiftjaffen. De najaarstrek is begonnen. Die begint eigenlijk al in de zomermaanden, maar komt in september op dreef. In onze streek werden drie trektelposten frequent bemand: Leystraat in Huise, Hoge Dumpel in Mater en de Leiepost in Machelen.

In september werden drie overvliegende groepen lepelaars gezien: 8 over Eke (FVE), 29 over Deinze (VLO) en 46 over TTP Leystraat (GCO). Die laatste is de grootste groep die in de regio al werd waargenomen. Visarenden werden gezien over Eine (DDG), 3x over TTP Leystraat (GCO) en 1 over Astene (DAR). Boven Asper werd een kraanvogel gehoord (JaVH). TTP Leystraat mocht ook maar liefst 4 verschillende duinpiepers op 14 dagen noteren op het papiertje. YBO zag en hoorde een zeldzame ortolaan over Kruishoutem vliegen. Aan de Callemoeie zaten 2 kanoeten (WSI), de eerste najaarswaarneming van de soort sinds 1987.

In oktober komt de trek pas écht op kruissnelheid. Begin oktober werd opnieuw Eurobirdwatch georganiseerd. Vanop 60 telposten in ons land werden meer dan 300.000 vogels geteld, een record. Bij ons vlogen in deze maand kolganzen over en een recordaantal (35) rode wouwen, waarvan JME er in Godveerdegem maar liefst 5 tegelijkertijd zag. Een kraanvogel vloog over Herzele (WDG), een beflijster werd gezien in de Leievallei (DDE). TTP Leystraat (GCO) noteerde behoorlijk wat zeldzaamheden: een ruigpootbuizerd, roodpootvalk, 2 roodkeelpiepers en 6 smellekens. Vooral die eerste twee spreken menig vogelkijker tot de verbeelding.

Ortolaan — foto: Gerard Mornie

Aan de Callemoeie werden 6 bonte strandlopers gezien (BDE). De Snippenweide in Eine was goed voor een zeldzame buidelmees (ADV). In heel België werden ook erg veel bladkoningen gezien. Ook wij pikten een graantje mee. Een blako'tje werd aan industrieterrein De Coupure in Oudenaarde gezien (WDM). In Opbrakel en Michelbeke werden nog appelvinken gezien. In Asper vloog een Europese kanarie over (JaVH).

Opvallend is ook het hoge aantal kepen die dit najaar onze contreien bezoeken. Het lijkt een erg goed jaar te worden voor dit Scandinavische neefje van onze vink. Ze komen zich hier te goed doen aan de vele beukennootjes dit jaar. Samen met de kepen lijken ook de barmsijzen talrijker dan de voorbije jaren.

November is de maand waar de najaarstrek langzaamaan uitdooft, althans qua aantallen. Soms kan kan er echter nog een verrassing opduiken. TTP Leystraat sloot af met een ijsgors (GCO). In de Damstraat in Zingem pleisterden tot 12 kolganzen (DVDP). 2 grauwe gorzen vlogen over Edelare (NGE). Velduilen werden gezien in Eke (JDW) en twee dagen op rij in Roborst (LNE). Tijdens de watervogeltelling doken 2 brilduikers op op de Tweelingsputten te Eke (TMA) en een zeldzame roodkeelduiker pleistert nu al enkele weken op de Schelde, pal op regiogrens tussen Ruien en Avelgem. DDG zag 3 bokjes in de Snippenwei te Eine.

Benieuwd wat de winter ons brengt...

Dimitri Van de Populiere

50 jaar geleden, *mei '68 en meer*

Het opkuisen van een zolder is niet direct de meest aangename bezigheid, zeker niet na een overlijden, maar boeiend was het wel: onder een dikke stoflaag met wat muizenkeutels lagen mijn vogelnota's uit de jaren '60. Ze waren jaren zoek, een bekend fenomeen na een verhuis zeker? Maar wat een gevoel is dat van weerkeren naar een tijd dat het 'beter' was.

Bladerend door het afsluitend bilan van mijn jaarboek 1968 kwam spontaan het gevoel op dat dit misschien eind 2018 te delen was met een ruimer publiek, een indruk uit onze natuur 50 jaar geleden! Het was mijn eerste jaar in Gent voor de studies en dat beperkte het aantal wandelingen wel wat maar toch is er een mooie neerslag van hoe het toen was. De gebieden die ik toen bezocht waren het Kluisbos en de Scheldemeersen van Kluisbergen tot Oudenaarde, met wat uitschieters verderop met de eerste roemruchte uitstappen van de toen kersverse Wielewaal-afdeling.

We starten bij het Kluisbos, waar we door het plaatsen van nestkasten regelmatig kwamen en zo delen konden verkennen die normaal niet toegankelijk waren. We noteerden toen de opkomst van de boomklever en de ransuilen op de roestplaats in het voorjaar. De matkop stond nog gewoon op de soortenlijst, foeragerend op de lorken in kleine groepjes. Het was een jaar met barmsijzen, en die aankondiging ging niet via facebook, maar na een briefje onder de deur van Gust Schaemelhout! Soorten als gekraagde roodstaart, boompieper, fitis en fluiter staan nog gewoon in de lente-soortenlijst, niet eens in hoofdletters en de appelvinken waren er op twee plaatsen steeds te zien, in totaal geschat op 8-10 paar, wat een tijd. De wielewaal broedde op 3 plaatsen en de grauwe vliegenvanger staat te boek met 4 jongen bij de toren en was ook elders nog algemeen. En we hadden geluk, het was een invasiejaar van kruisbek en vanaf augustus van notenkrakers, de vorige van die soort was van 1913! Deze laatste werd nationaal nieuws door de grote aantallen en de onvoorstelbare tamheid, ze hadden duidelijk nooit mensen gezien..... De winter naderde en de soortenlijsten krimpen maar met alle mezen op post en sijzen als nieuwkomers bleef het bos steeds de moeite. Merkwaardig is het vaak ontbreken van de groene specht en van de middelste was nog geen spoor.

En de roofvogels, dat was een zeer mager verhaal. We kunnen ons niet meer voorstellen hoe erg de druk op vogels was toen. In het Kluisbos stond bij de Vierschaar een paalklem boven een volière op 7 aug en tegelijk valkooien met kruisbekken als lokvogel ... stroperij en vogels vangen was algemeen. Op 25 augustus werden 2 notenkrakers dood 'gemeld' op dezelfde plaats, waarde toen 3500 FR., om op te zetten. In hetzelfde bos werd een legsel van kerkuil in de oude watertoren vernietigd. In Bossuit Wvl werd een zwarte wouw in een klem gedood en als vogelschrik boven een veld gehangen. Mijn eerste (stel je voor) aalscholver, die in mijn boekje kwam op 22 september, werd tien minuten later uit de lucht geschoten ... net als even later een bokje in de weiden daar. Tussen de waarnemingen vind ik nog een krantenknipsel van toen (wet van 8 juli 1968) met als titel betere bescherming van watervogels, waarin ook ... het bokje!

De Scheldevallei anno 1968 zag er nog helemaal anders uit, de weiden waren nog nat en er werd nog echt gehooid, Melden was een paradijsje maar net als Oudenaarde voor niet lang meer. Het jaar was zwaar gestart met een koudeperiode en massaal vorsttrek van leeuweriken en lijsters en kieviten. Maar in de lente waren er weer de kwartelkoningen (nog 2 roepend in Melden op 7 juli en 3 in Oudenaarde). Maar ze kregen het al lastig, net als de zomertaling, maar de paapjes waren nog goed vertegenwoordigd en het woudaapje nestelde op verschillende plaatsen langs de Schelde, meest aan de oude meanders. Maar de toekomst zag er somber uit voor de vallei: een pompstation in Melden, opspuitingen voor de industriezone in Oudenaarde en de centrale in Ruien. En toch, als beginnende vogelkijker waren we opgetogen over de

www.ferynjan.be info@ferynjan.be
JAN FERYN BVBA
milieuconsulent

reeks zeldzame steltlopers die op die terreinen verschenen. Zelf volgde ik de waardevolle Ruienmeersen op, die verdwenen onder de bezinkingsbekkens voor het vliegas van de electriciteitscentrale. De weiden verruigden en boden eind augustus plaats aan duizenden zwaluwen als slaapplaats in het riet, watersnippen waren er talrijk (tot 70 en meer in de winter en het voorjaar, wisselend in aantal naargelang de jachtdruk), er zat nog grote karekiet in juni en snor als broedvogel en tal van rietgorzen en rietzangers (rond de 20 broedkoppels!). En hoewel toen nog minder aan de orde zagen we er ook geelbandheidelibel. Op het slik noteerden we bosruiters, kluten, bontbekplevieren en andere voor ons toen en ook nu nog zeldzame soorten in het binnenland. De kleine plevier bleef er jaren broeden en op de bekkens met water zaten tafeleenden en brilduikers, wat een weelde, zo dachten we ... Ook de fuut begon toen aan zijn opmars en stond in het rood genoteerd.

Tussendoor zijn er deze nota's over de soorten in de marge: wat gedacht van een klapekster op 19 augustus in Melden. Ook op andere plaatsen overwinterden er toen. Nu is het een soort in ademnood in onze lage landen. De grauwe gors was nog 'overal' en werd spijtig genoeg slecht genoteerd, net als de roodborsttapuit. En niemand haalde het toen in zijn hoofd om grote lijsters in aantal te noteren of de goudplevieren beter te volgen. Het lijkt onwaarschijnlijk hoeveel natuur er toen nog was, en tenslotte maar 50 jaar geleden ...

Tot daar dit 'getuigenis' uit het verleden, het stemt tot weemoed allicht van de huidige generatie vogelkijkers. Er is heel veel verdwenen, maar er is ook winst op gebied van bescherming en algemene opinie tegenover de natuur en we hebben reservaten als overlevingsstations, zij het nooit genoeg... Weegt dat op tegen wat we behielden of bijkregen? Het is een andere wereld geworden waar steeds meer over de broodnodige biodiversiteit wordt 'getaterd', maar te weinig doortastend wordt aan gewerkt. De te voorzichtige maatregelen daartoe en de evolutie van onze maatschappij op vlak landbouw en grondgebruik, laat een terugkeer van veel soorten eerder een illusie blijven. Houden wat we nu nog hebben zou al wat zijn... maar wie in het politieke landschap durft daar nog zijn schouders onder te zetten? En de instanties die het moeten waar maken dweilen mijn inziens met de kraan open, iets om misschien in een volgend artikel even op in te gaan!

Norbert Desmet

ZWERFVUIL

Jammer genoeg blijkt statiegeld invoeren op blikjes is Vlaanderen niet zo gemakkelijk maar het zorgt niet alleen voor visuele vervuiling maar ook voor veel dierenleed. OVAM en het Departement Landbouw en Visserij richtten een meldpunt op. In de eerste maanden werden al 43 dode runderen die bezweken aan inwendige bloedingen door zwerfvuil gemeld, 16 dieren konden gered worden van 'scherp-in', de naam die men gebruikt voor letsels die stukjes blik of gras veroorzaken.

GVA, 11-09-2018

BIRDLIFE EN HET GLB

Na 2020 komt er een nieuw Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, GLB. BirdLife International – een globaal partnerschap van natuurorganisaties die strijden voor het conserveren van vogelsoorten en de biodiversiteit in het algemeen – grijpt de landbouwtop aan om zijn bezorgdheid te uiten over het toekomstige GLB. De organisatie is van mening dat een Gemeenschappelijk Landbouwbeleid dat een model van intensieve landbouw blijft financieren en promoten, niet kan worden gerechtvaardigd.

Concreet pleit BirdLife International voor een GLB waarin ten minste 15 miljard euro per jaar gaat naar effectieve biodiversiteitsmaatregelen en waarin er geen plaats meer is voor subsidies voor de bio-industrie en intensieve landbouw. Verder vraagt de organisatie dat de beloofde verbeterde voorwaarden opgenomen worden in het toekomstig GLB.

Vilt Nieuwsbrief, 15-10-2018

EEN KIJK IN DE GROND

De tool werd ontwikkeld door de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) waarmee je onder de grond kan kijken, van achter de computer of met een app op de GSM. Ze 'putten' daarvoor uit de gegevens van boringen en sonderingen die ze zelf heeft uitgevoerd of gegevens die aangeleverd worden door boorfirma's. Die data zijn samengebracht in een virtuele kaart van de lagen die de Vlaamse ondergrond vormen en dat tot vijf kilometer diep. Men kan met deze toepassing ook checken op welke diepte er onder de eigen tuin, of reservaat een watervoerende laag zit.

Voor info: site van Databank Ondergrond Vlaanderen

WATERBERGEND KARAKTER VAN HET LANDSCHAP

We zullen ons de warme en droge zomer nog lang herinneren, of misschien niet als dergelijke zomers de regel worden.

Vier jaar lang gaan Vlaanderen, Nederland en Engeland onderzoek uitvoeren naar maatregelen die ons beter moeten wapenen tegen droogte en overstromingen. Het grensoverschrijdend Interreg-project PROWATER wil vooral nagaan of de waterberging van het landschap kan hersteld worden via 'ecosysteem gebaseerde adaptatiemaatregelen'. Het gaat bijvoorbeeld om het doorbreken van verdichte grondlagen in landbouwpercelen, het herstellen van moerasgebieden of het hermeanderen van een rivier. Die ingrepen moeten de veerkracht verhogen tegen droogteperiodes en overstromingen en moeten ook de waterkwaliteit en biodiversiteit ten goede komen.
Daarnaast wil het project ook nagaan of er een betaalsysteem voor ecosysteemdiensten kan opgezet worden.
Ook Natuurpunt heeft zich geëngageerd voor dit project.
Vilt Nieuwsbrief, 12-09-2018

PLAAGMIEREN

Het Gentse citadelperk is in 40 jaar ondergraven door een gigantische kolonie plaagmieren. De superkolonie is 19 ha groot. De mieren zijn vermoedelijk meegekomen met potgrond voor de Gentse Floraliën. De mieren zijn maar 3 mm groot en de kolonie breidt nog uit. In het park is nu geen enkel andere mierensoort te vinden.
(De Morgen, 23-11-2018)

PADDENSTOELEN

Slecht nieuws voor lekkerbekken. Door de klimaatverandering zal vermoedelijk de Europese truffelproductie verdwijnen. De delicatesse wordt momenteel voor 1000 euro per kilo verhandeld! *(De Morgen, 23-11-2018)*

In het Antwerpse havendistrict werden dan weer de paddenstoelen in een bos georganiseerd leeggeplukt. Paddenstoelen én het voertuig werden in beslag genomen. Misschien in onze bossen ook maar best uitkijken?
(Het Laatste Nieuws, 22-10-2018)

OP NAAR EEN VOLGEND MESTACTIEPLAN ...

De rapporten van de Vlaamse Landmaatschappij en de Vlaamse Milieumaatschappij over het nitraatgehalte in het Vlaamse water zijn vernietigend. Daar waar het de bedoeling was om maar 5 % rode meetpunten te hebben ligt dat gemiddeld op 28 %. Voor de Leie was dat zelfs 47 %!
Om die resultaten te verklaren wordt gedeeltelijk naar het weer gekeken, de zomer van 2017 droog en de winter nat, maar daar zullen we door de klimaatverandering maar beter aan wennen. Anderzijds heeft de landbouwsector toe dat er te veel landbouwers zijn die de kantjes eraf lopen.
Er wordt ondertussen gewerkt aan een nieuw mestactieplan, het zesde in de rij al. Dé voor de hand liggende oplossing, de veestapel afbouwen, komt nog niet ter sprake ...
(De Morgen, 29-11-2018)

NATUURINSPECTIE ONDERBEMAND

We berichtten in Meander al eerder over het feit dat er te weinig natuurinspecteurs zijn, nauwelijks 34 voor heel Vlaanderen. Zo werden er recent in het natuurgebied Damvallei meerdere dode reeën gevonden zonder dat de Natuurinspectie actie ondernam. Op meldingen van Vogelbescherming wordt vaak niet gereageerd en ook de jagers staan alleen in de strijd tegen stroperij.
(De Morgen, 28-11-2018)

NIEUWE BEVERMELDING IN DEINZE

Het is al een paar jaar dat er in de Oude-Leie arm van Grammene-Deinze een bever rondzwemt. Op 28-11 vond Simon Desmet in Deinze verse sporen langs de Rekkelinge, een beek die in verbinding staat met zowel het Schipdonkkanaal als de Oude-Leie arm van Astene.

BOS T'ENAME

Op 17 november werd 10 jaar waarnemingen.be gevierd. Bos t' Ename kreeg daar de prijs voor 'beste onderzocht gebied in België'. Er werden ondertussen al 7344 soorten genoteerd waarvan 2/3 bossoorten.
(Nieuwsflits Bos t'Ename, november 2018)

EEN OUDE KNAR IN HET KLUISBOS

Dit voorjaar sneuvelde tijdens een storm de oudste en dikke boom van het Kluisbos. De tamme kastanje was dertig meter hoog en had een stamomtrek van meer dan vier meter! Door het tellen van de groeiringen kon men achterhalen dat de boom dateerde van 1842. Toen de Duitsers in WOI het Kluisbos kapten om het te gebruiken als oefenterrein voor de artillerie werd deze boom gespaard maar werd in 1917 wel getroffen door ontploffende munitie. Geheel in de geest van de vieringen van 11 november hadden we hier dus te maken met een heuse oorlogsveteraan ...

foto: Dominiek Decleyre

Tien jaar waarnemingen.be bij VA+

en het nut van gerichte monitoring acties

In 2018 vierde het platform van http://waarnemingen.be zijn tiende verjaardag. Dat ging gepaard met een symposium op 17 november waar de resultaten van de wedstrijd rond 10 jaar waarnemingen.be werden bekend gemaakt. Er was een competitie voor wie individueel, per reservaat of per gemeente de meeste soorten kon determineren. Gemeenten waren automatisch ingeschreven, individuen en reservaten dienden zich te registreren. De officiële uitslag is te lezen op https://www.natuurpunt.be/pagina/wedstrijd-10-jaar-waarnemingen.be.

Was het een onverdeeld succes voor de VA+ regio? Het antwoord is een beetje genuanceerd. De bespreking concentreert in eerste instantie rond het verhaal van enkele Zottegemse vrijwilligers en bekijkt verder ook de uitslag van de Vlaamse Ardennen regio met Bos t'Ename als sterkhouder.

De challenge van Parkbos-Uilenbroek in 2017

Het formuleren van een uitdaging of competitie kan een probaat middel zijn om een aantal mensen te motiveren voor een bepaald doel. Daarom werd gedurende 2017 reeds een 'soortencontest' gehouden in Parkbos-Uilenbroek. Qua timing is dat dus eigenlijk een jaar te vroeg. Ter verschoning kunnen we aanhalen dat we toen nog geen weet hadden van de actie van waarnemingen.be.

De conservator merkte tijdens de jaarvergadering op dat in een 'normaal' jaar zo'n 500 a 600 soorten werden geregistreerd voor het reservaat. Dat is voorwaar niet slecht en het heeft er zeker mee te maken dat een deel van de vrijwilligers in de afgelopen jaren zich extra bijschoolden op de diverse cursussen die in de regio werden ingericht (bv rond korstmossen, zwammen...). Vervolgens daagde de conservator de vrijwilligers uit om in 2017 te proberen 1000 soorten in te voeren. Als 500 mogelijk is, moest dat toch ook kunnen.

Daar moesten de vrijwilligers even van slikken, maar de handschoen werd niettemin opgenomen. Dat er bij slaging een bak bier aan verbonden was, hielp wellicht ook. Dankzij inspirerende initiatieven zoals de soortencontest van JNM (met een topscore voor JNM Zottegem), kwam er vanaf het voorjaar al snel wat schot in de zaak. We mochten in 2017 uiteindelijk afklokken op 1300 soorten en dat was flink boven de verwachting. Eerlijkheidshalve moeten we daarbij vermelden dat we niet alleen de reservaatspercelen inventariseerden maar de gehele perimeter en dus ook bv de wegbermen.

Opvallend daarbij is het grote verschil dat qua wegbermbeheer werd vastgesteld tussen Zottegem en Lierde. Daarover werd diverse keren gecommuniceerd via berichten op Facebook en via contact met de

milieuambtenaar. Wellicht mede door onze onderbouwde insteken heeft Zottegem inmiddels zijn wegbermbeheer flink bijgesteld en daar kunnen we alleen maar blij mee zijn.

Ondertussen in Zottegem

Het leek ons niet zinvol om dezelfde actie nog eens identiek over te doen in 2018. De kansen leken bij voorbaat niet goed om een sterk resultaat neer te zetten als je in overweging neemt dat er veel grotere reservaten zijn (bv. Averbode Bos en Hei) of die qua ligging kunnen rekenen op een veel groter aantal specialisten (bv steden zoals Antwerpen of Gent). Daarom werd gekozen om niet te werken op basis van een reservaat, maar op gemeenteniveau en wel in Zottegem. Het voordeel daarvan is dat we delen bestrijken van Parkbos-Uilenbroek en Middenloop Zwalm (incl. Steenbergse Bossen), een aantal natuurrijke domeinen van de gemeente (Kloosterbos, Domein Breivelde) en veel meer bermen en tuinen. Nadeel is dan weer dat er weinig "lichte gronden" zijn in onze gemeente wat de diversiteit van vooral planten niet ten goede komt. Verder zijn er ook geen grote waterpartijen, rivieren of zeekust die elders vaak vele soorten watervogels herbergen, maar ook vele soorten ongewervelden. Bij ons ook geen uitgestrekte gevarieerde natuurcomplexen waar bossen afwisselen met duinen of heide. Enkele kleine maar oude boskernen vormen dan weer wel een troef, naast de voornoemde reservaatspercelen. Helemaal kansloos voor een redelijk resultaat waren we toch ook weer niet.

Zo gezegd zo gedaan. Vanaf februari kwam de actie goed op gang. Al snel sukkelden we de top-50 binnen en ik zou op dat moment hebben getekend om daar te kunnen blijven. De actie kreeg ook hier weer een eerste boost via JNM Zottegem en de tomeloze inzet van Cedric De Noyette (zie ook verder). Daardoor konden we in april en mei reeds flirten met de top-25. Het belang van een goede opvolging en motivering bleek hier duidelijk. De stand van zaken werd bijna dagelijks in een grafiekje gezet. Via een WhatsApp groep en via e-mail werd hierover onderling gecommuniceerd. Daardoor werden de vrijwilligers extra aangezet om het veld in te gaan en waarnemingen te doen, bv. wanneer er een goede avond was voor nachtvlinders. De resultaten in het voorjaar tot eind juni waren zonder meer erg goed. In augustus volgde dan onvermijdelijk de vakantiedip. De herfst was droog en warm waardoor de paddenstoelen lang op zich lieten wachten. Uiteindelijk bezorgden ze ons toch nog een eindspurt in oktober-november. Ook hier weer bleek het

Grasjager - foto: Luc Neujens

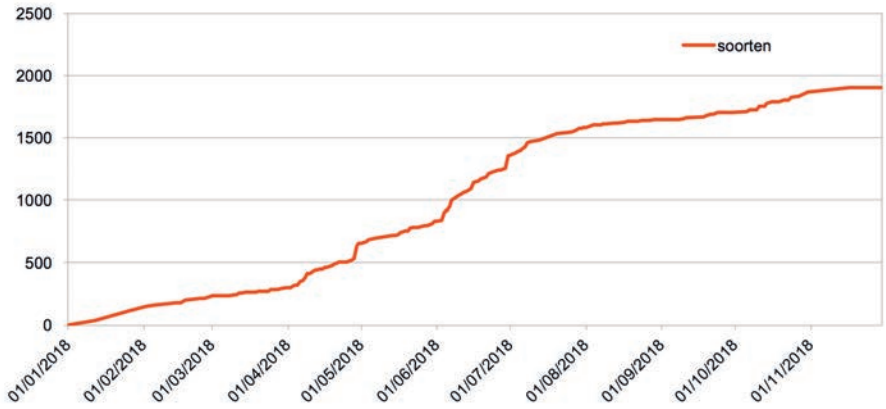

motiveren van de juiste vrijwilligers cruciaal. Daar waar een paddenstoelentocht eerst overbodig geacht werd, klonk achteraf 'amai, we hebben toch meer gevonden dan we hadden durven denken'. We behaalden uiteindelijk de 25-ste plaats overall bij de gemeenten met 1866[1] gehomologeerde soorten (excl. exoten). Bij het ter perse gaan telden we 1940 soorten (incl. exoten). Als je weet dat de meest zeldzame soorten 'verborgen' worden, dan zullen we op een zuchtje van de 2000 soorten eindigen.

Gewoon purpersteeltje - foto: Dominiek Decleyre

Opmerkelijk is dat het leeuwendeel van de resultaten door een klein aantal vaste waarnemers is vergaard. Volgende waarnemers hebben meer dan 100 soorten gemeld: Cédric De Noyette (1072), Dominiek Decleyre, Luk Neujens, JNM Zottegem, Bart Uitterhaegen, Pieter Dhaluin, Thijs Haustraete, Jef Melckebeke, Heidi Demolder, Antoon De Geyter en Koen Vanommeslaeghe. De meesten onder hen specialiseren zich in een of meerdere groepen. Dat helpt enorm want de grootste groepen zijn vaak niet de makkelijkste: de groepen van de zwammen, kevers, vliegen en motten, tellen respectievelijk iets in de orde van 4000 tot 2000 soorten. We bedanken de platenwerkgroep en de paddenstoelenwerkgroep ook graag voor hun bijdragen.

Hoe scoort de rest van de regio ?

Wat betreft de deelname van de reservaten kunnen we kort zijn. Geen enkel van onze reservaten schreef zich in de competitie. Mogelijk ligt een beetje schroom voor een slecht resultaat hier aan de basis. Het zou ook kunnen dat er voor de 'moeilijke' groepen niet genoeg specialisten aanwezig zijn. Dat is echter valse bescheidenheid, want enkele reservaten hadden best een goede beurt kunnen maken. Bos t'Ename zou zich zomaar in de top 10 hebben genesteld met 1242 soorten. Dit wordt ook weerspiegeld in de goede score van Oudenaarde als gemeente (20ste). Het omgekeerde effect zien we in Zottegem waar de inspanning van het hoger vermeld groepje het aantal soorten in reservaat Middenloop Zwalm nog wat hoger heeft opgedreven tot 1334.

Opvallend is dat in de reservatenlijst, na de top-10 het aantal soorten per reservaat snel daalt en ook dat het aantal deelnemende reservaten niet zo denderend is. Op het reservaatsniveau heeft de wedstrijd daarmee een beetje zijn doel gemist, niet alleen bij ons maar ook in het algemeen (mijn persoonlijke mening). We staan dus niet alleen als dat een troost mag zijn.

Bij de individuele deelnames zijn er enkele straffe resultaten van regiogenoten te noteren. Ik hoop dat ik hier niemand over het hoofd zie. Ik ken niet iedere waarnemer uit de regio. Mijn excuses als dit het geval zou zijn. Opvallende uitslagen zijn onder meer:

- Grootste aantal waarnemingen (2008-2018) – 1ste plaats: **Dirk Verroken,**
- Hoogste aantal waarnemingen met bewijsmateriaal – 2de plaats: **Joannes Vindevoghel**,
- Grootste aantal soorten (2008-2018) – 3de plaats: **Koen Verhoeyen,**
- Beloftevolle waarnemer -25 jaar – 4de plaats: **Cedric De Noyette,**

De meest spectaculaire award gaat naar Bos t'Ename, dat het best onderzochte Natuurpunt gebied is geworden in de periode 2008-2018 en daarbij de tegenstand simpelweg heeft verpulverd: BtE scoort 6715 soorten, de tweede 'slechts' 3778.

Bespreking

We hebben binnen VA+ enkele mooie resultaten die nu wat onzichtbaar blijven. Dat is toch wat spijtig. Binnen de natuurbehoudssector ligt de klemtoon immers nogal vaak op het oosten van het land, met als gevolg dat mensen en middelen daar makkelijker ingezet worden. De bundeling van onze werking tot een regio

1 Voor wie de getallen wil checken: ze kunnen nog wat variëren want de teller is niet gestopt na de wedstrijd.

is voor een stuk tot stand gekomen om ons op de kaart te zetten. We hadden met deze wedstrijd dus wat meer kunnen doen.

De wedstrijd was ook een middel om de lokale soortenkennis uit te breiden. Het belang van een goede soortenkennis voor de reservaatswerking kan moeilijk worden overschat. Het gevoerde beheer (maaien, kappen, planten, ...) zal immers onmiddellijk zijn gevolgen hebben voor de leefomgeving van alle soorten die er voorkomen. Een mooi voorbeeld daarvan is de ontdekking in 2015 van de toen enige gekende Vlaamse populatie meidoornspanners (nachtvlinder) in Parkbos-Uilenbroek (https://www.natuurpunt.be/nieuws/bolwerk-zeldzame-meidoornspanner-ontdekt-lierde-20150128). Het waren enkele fervente nachtvlinderaars die zo zot waren om in januari naar deze soort te komen zoeken, omdat zij vermoedden dat de soort misschien nog wel in de regio voor kon komen. Parkbos-Uilenbroek is bij uitstek een gebied dat zich richt op het behoud van het bocage landschap met een rijk netwerk van hagen en houtkanten. Het is dus niet toevallig dat de soort net hier gevonden werd. De vondst van de zeldzame meidoornspanner bracht aan het licht dat de focus op hagen en houtkanten dus onvermoede vruchten heeft afgeworpen, maar ook dat ons beheer eigenlijk geen rekening hield met deze soort. De vrouwtjes van de meidoornspanner hebben slechts vleugelstompjes en kunnen dus niet vliegen. Reeds in januari verpoppen de vrouwtjes in de strooisellaag en klimmen vervolgens omhoog in meidoorn en sleedoorn struiken waar ze de vliegende mannetjes lokken met hun feromonen. Het behoud van deze soort vereist dus dat er niet meer gesnoeid wordt na nieuwjaar. Dat zou immers betekenen dat de vrouwtjes met het snoeisel worden verwijderd. Zonder deze wetenschap hadden we mogelijks zelf het lokale uitsterven van de soort bewerkstelligd. Het leidt onvermijdelijk tot de vaststelling dat we vaak met te weinig soorten werken bij het opstellen van een beheerplan.

Net daarom heeft men bij Bos t'Ename gekozen voor een volgehouden aanpak om zoveel mogelijk soorten te inventariseren. Voor het beheer werkt men vervolgens met beheergilden. Deze beheergilden zijn groepen van soorten die dezelfde habitat delen en ecologisch samenhangen. Belangrijke inzichten door deze methodiek zijn dat een derde van hun soorten geen bossoorten zijn maar gebonden aan grasland, poelen etc. Tweederde zijn wel bossoorten. Bij de soorten die gebonden zijn aan de bosstructuur is de helft gelinkt aan gesloten bos (nietsdoen beheer) en de andere helft aan open bos (actief beheer). Deze kennis stuurt het beheer van het reservaat en de bescherming van zeldzame soorten. We kijken uit naar het nieuwe boek dat in voorbereiding is voor Bos t'Ename en waarin dit thema verder wordt uitgewerkt. (informatie overgenomen uit: *Biodiversiteitsaudit Bos t'Ename – Waarnemingen.be als middel,* door Pieter Blondé et.al., congres 10j waaremingen)

Conclusies

Misschien wel de belangrijkste conclusie is dat we met de regio toch een vrij goed resultaat neerzetten op het gebied van waarnemingen. Dat blijkt vooral uit de individuele resultaten en ook bij enkele gemeenten. Bij de reservaten is er nog wat werk. Hier moet vooral onthouden worden dat het houden van een of andere actie vaak onverhoopte resultaten kan opleveren. Ik hoop dat dit de conservators mag prikkelen om te proberen het aantal waarnemingen voor hun reservaten verder op te drijven.

Een soortenactie doen we natuurlijk niet alleen maar voor de sport. Er is een veel diepere onderliggende reden om dit te doen en dat is de aansturing van het beheer. Dat kan gaan over de keuzes die je maakt in je reservaat, maar ook op gemeentelijk niveau is het belangrijke input voor bv de milieuraad en de insteken die daar kunnen worden gegeven.

Dominiek Decleyre

MEANDER #1
jaargang 17 | jan-feb-mrt 2019
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773
driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Argonne, een indringende kijk

Het boek Argonne, een indringende kijk wordt op zaterdag 2 februari om 20 uur voorgesteld in het Natuur- en Milieucentrum De Bourgoyen, Driepikkelstraat 32 in Gent.
Dirk Draulans leidt in, de groep "Bij wijze van spreken" – vijf leden waarvan twee zangeressen begeleid door gitaren, bas en mondharmonica – luistert de avond op, waarvoor dank!
Met een projectie nemen we jullie ook vijftien minuten mee naar de Argonne.
Iedereen welkom.

Info: desmet.rik1@gmail.com

Lentemaaltijd Zwalmvallei

zondag 10 maart 2019

Bevegemse Vijvers 1 te 9620 Zottegem, van 11u30 tot 14u30. Een heerlijke maaltijd ten voordele van onze natuurgebieden in Brakel, Zottegem en Zwalm.
Er is keuze uit kleurrijk veggiebord, gevarieerde koude visschotel of warme beenhesp.

Kaarten: volwassenen 16 EUR, kinderen 9 EUR, te verkrijgen bij
- bestuurleden en medewerkers
- of wij houden ze voor u klaar aan de ingang na overschrijving op BE57 9201 0163 2135 van Natuurpunt Zwalmvallei, Boembeke 18 te Brakel en met vermelding van aantal en van keuze menu (hesp, vis, veggie) en volwassenen/kinderen.

Meer info op www.natuurpuntzwalmvallei.be

Vlaamse Ardennendag

Als vanouds organiseert *Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus* opnieuw een **Vlaamse Ardennendag**. In tegenstelling tot de laatste editie in 2016 vallen we ditmaal terug op de oude formule en wordt het opnieuw een ontmoetingsmoment voor iedereen die de natuur en het landschap van de Vlaamse Ardennen een warm hart toedraagt en de streek wil ontdekken. Er zijn voor- en namiddagexcursies voor groepen doorheen 20 bos- en natuurgebieden. Voor wie liever individueel of in beperkt gezelschap op stap gaat, is er ook een vrije voor- en namiddagexcursie doorheen de Zwalmvallei die vertrekt vanaf de Boembekemolen. Voor kinderen en minder mobiele mensen worden aangepaste excursies voorzien. Over de middag en in de latere namiddag kan je voor een drankje en de eigen picknick terecht in de molen.

Reserveer alvast **28 april 2019** in jouw agenda. Voor de excursie in de Boembekemolen is geen inschrijving vereist. Meer informatie vind je op onze website www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be/vlaamseardennendag_2019.html.

v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, T 09 386 38 95